

הרשות הארצית
למידה והערכה בחינוך

זרקור בין-לאומי על החינוך לגיל הרך

מפגש חשיבה I לאור ממצאי מחקר

TALIS בגני הילדים, 2018

דמוגרפיה, השכלה פורמאלית, הכשרה
לתפקיד, והתפתחות מקצועית

מנת פתיחה :

לרענן את החך :

מנה עיקרית :

קינוח על חשבון הבית :

הרשות הארצית למדידה והערכה

מחקרים בין-לאומיים

TALIS בגני ילדים – ממצאים נבחרים

דיון ומבט קדימה

1

הראמ"ה

למידדה והערכה בחינוך

הרשות הארצית

מדידה בשירות הלמידה

איתור פערים
שאיפה לשיפור מתמיד
קידום מצוינות
טיפול באוכ' מוחלשות

חזון

שיפור מערכת החינוך

מערך מדידה והערכה אפקטיבי
הנגשת ממצאים ← עיצוב מדיניות
הערכת תוכניות חינוכיות
הנחיה מקצועית והדרכה

ייעוד

פעילויות

מבחנים רחבי היקף
מדידה והערכה מעצבת
סקרים ושאלונים
כלים להערכת סגלי הוראה
הערכת פרויקטים
הנחייה והדרכה
מו"פ

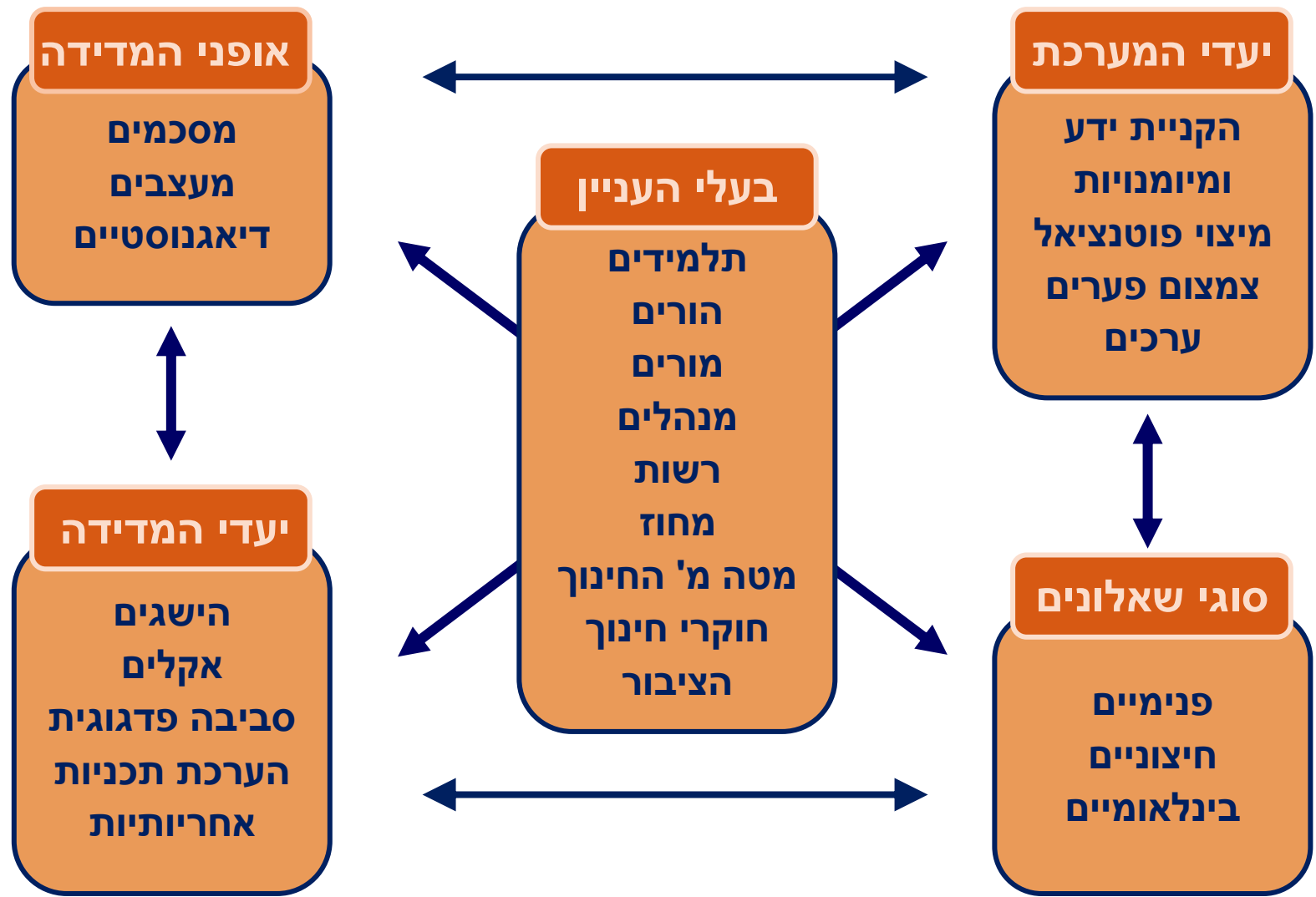
עקרונות

רלוונטיות- "לצרכנים" ולארגון
אובייקטיביות- עצמאות ובקרה
שקיפות- שיתוף בממצאים/ כלים
איכות- הקפדה על מקצועיות

למידדה והערכה בחינוך

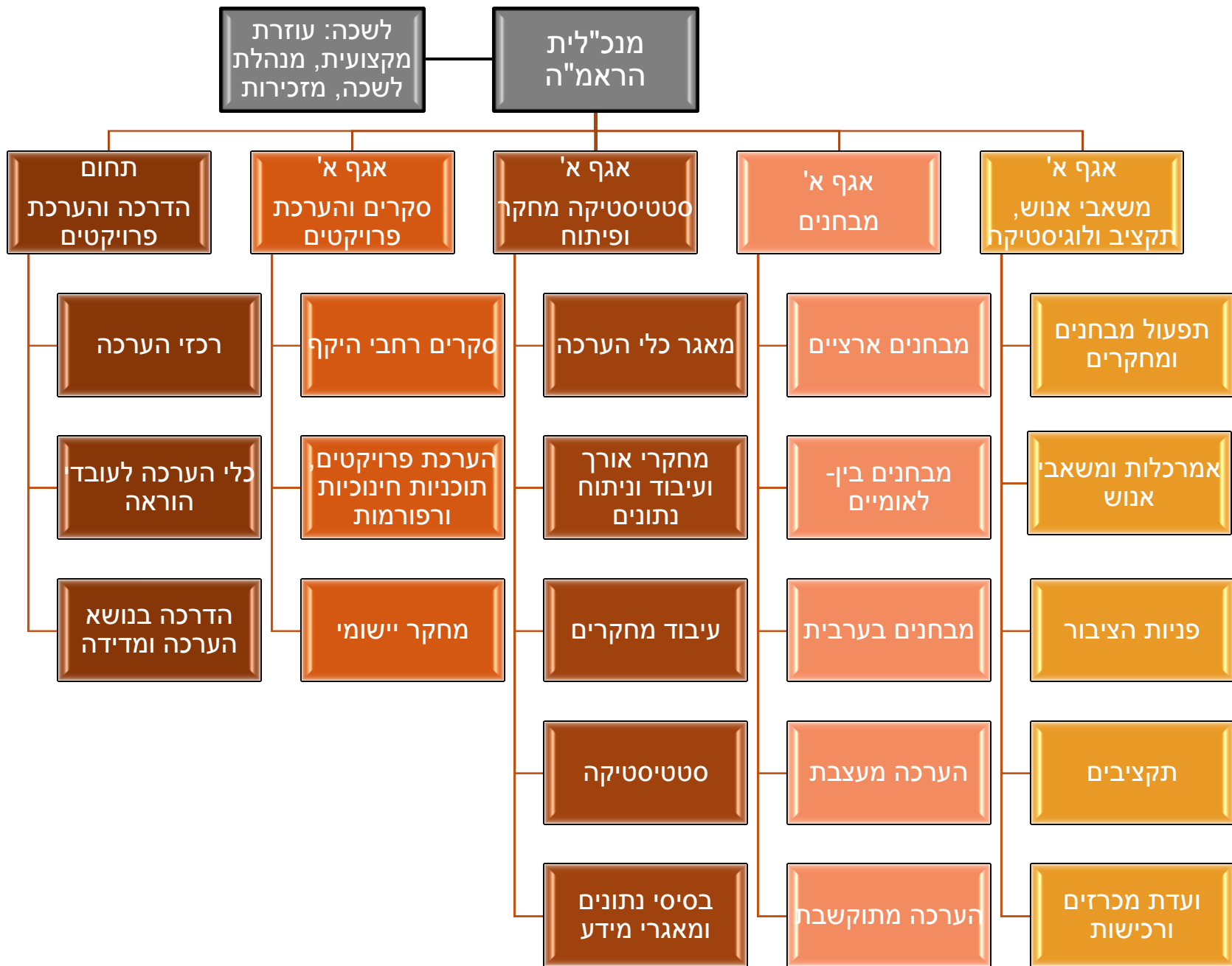
הרשות הארצית

על מורכבות הערכה ומדידה במערכת חינוך

למידדה והערכה בחינוך

הרשות הארצית

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – רקע כללי

- מטרתם של המחקרים הבין-לאומיים בתחום החינוך היא לבדוק ידע ומיומנויות של תלמידים בתחומים שונים לפי תקנים בין-לאומיים, וכן לבדוק את מאפייני ותפקוד מערכת החינוך בישראל, לדוגמא בהשוואה למדינות המפותחות.
- מחקרים אלו מאפשרים, בין השאר:
 - מתן תמונה השוואתית בין-לאומית על הישגי תלמידים, הן נקודתית והן מבחינת מגמות שינוי לאורך שנים.
 - בחינת מגמות בפערים בין קבוצות שונות בתוך מדינות וביניהן.
 - בדיקת גישות חדשות ועדכניות בהוראת תחומי הדעת הנבדקים, בחינה לאורן את תכניות הלימודים ואת מידת הטמעתן.
 - בחינת עמדות ותפיסות של תלמידים, מורים, מנהלים והורים וכן נתוני הקשר חינוכיים נוספים בהשוואה למערכות חינוך אחרות.
- מכלול של מבחנים (בינ"ל, מיצ"ב, משוב בי"ס) המשקפים גישות הערכה מגוונות ומשלימות.

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – השתתפות ישראל

פריסה של מחקרים הכוללים הערכת ידע, מיומנויות או אוריינות באמצעות מבחנים

דרגת כיתה												תחום דעת
יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
...PIAAC		PISA						PIRLS				שפה
		PISA		TIMSS								מדעים
...PIAAC		PISA		TIMSS								מתמטיקה

- PIRLS - Progress in International Reading Literacy Study ;
TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study ;
PISA - Programme for International Student Assessment ;
PIAAC - Programme for the International Assessment of Adult Competencies

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – מבט בינ"ל

- גידול במספר המדינות הבוחרות להשתתף במחקרים השוואתיים בינ"ל (בעיקר PISA), ורבות מהן בוחרות להשתתף ביותר ממחקר אחד.
- גידול במגוון המחקרים השוואתיים הבינ"ל וב"כיסוי" שלהם (תחומי דעת ותכנים, קוריקולום; קהלי יעד-תלמידים, מורים, מנהלים, הורים; דרכי הבחנות ועוד), ומכאן גם בקישוריות ובתובנות שניתן לגזור.

<http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Rama/MivchanimBenLeumiyim/>

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – כלי הערכה

שאלוני רקע והקשר חינוכי-לימודי

- מאפשרים בחינת משתני רקע וגורמים מעורבים לשם הערכת ההקשר החינוכי-לימודי (בבית-הספר, בכיתה וגם בבית), ולנסות להסביר באמצעותם חלק מן הפערים ו/או השונות בהישגים.

מבחני הישגים בתחומי הדעת

- נגזרים ממטרות המחקר וממסגרת מושגית.
- סולם ציונים מתוקנן נקבע כך שבמחזור הראשון ממוצע הישגי המדינות המשתתפות עמד על 500 נק' וסטיית התקן על 100 נק'.

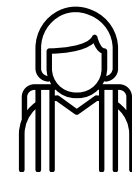

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – שאלוני רקע והקשר

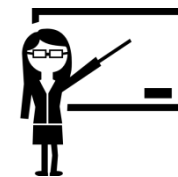
להורי התלמיד: דמוגרפיה, הסביבה הביתית, התנסויות למידה מוקדמות, השתלבות במסגרות חינוכיות, עמדותיהם כלפי בתי-הספר וכלפי לימודי תחומי הדעת...

לתלמיד: דמוגרפיה, הסביבה הביתית, אקלים הלמידה בבית"ס, הדימוי העצמי של התלמיד ועמדותיו כלפי תחומי הדעת...

למורים: הרקע האקדמי והמקצועי, משאבים בכיתה, דרכי ההוראה ועמדות כלפי ההוראה, אקלים בית-ספרי, מאפייני הכיתה הנבחנת, חומרי הלימוד, נושאי הלימוד, תפיסת המקצוע ועוד...

למנהלים: מאפייני בית"ס, משך הזמן המוקדש להוראה, זמינות משאבים וטכנולוגיה, אקלים הלמידה בבית"ס, צוות המורים, תפקיד המנהל ומוכנות התלמידים..

מחקרים בין-לאומיים בתחום החינוך – השתתפות ישראל

פריסה של מחקרים הכוללים הערכת ידע, מיומנויות או אוריינות באמצעות מבחנים

דרגת כיתה												תחום דעת
יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
...PIAAC		PISA						PIRLS				
		PISA		TIMSS								
...PIAAC		PISA		TIMSS								שפה
												מדעים
												מתמטיקה

PIRLS - Progress in International Reading Literacy Study ;

TIMSS - Trends in International Mathematics and Science Study ;

PISA - Programme for International Student Assessment ;

PIAAC - Programme for the International Assessment of Adult Competencies

פריסה של מחקרים הכוללים הערכת מסגרות לימודיות ותהליכי הוראה ולמידה באמצעות שאלונים

דרגת כיתה												
יב	יא	י	ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	גן
			TALIS									ECEC

TALIS - Teaching and Learning International Survey ;

ECEC - Early Child Education and Care / The Starting Strong TALIS ;

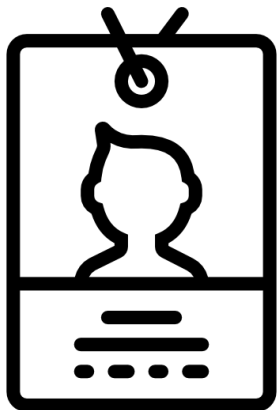
מבט בין-לאומי על חינוך ורווחה בגיל הרך

■ ה-OECD מייחס חשיבות רבה לתהליכים בגיל הרך, ובפרט בהיבטים של חינוך ורווחה.

■ יישום: פרסום של סקירות ספרות (פרספקטיבה בינ"ל, דגשים למדיניות וכו'), קביעה של אינדקטורים ייעודיים לחינוך בגיל הרך, פיתוח וביצוע של מחקרים בין-לאומיים משווים (IELS) International Early Learning and Child Well-being Study וכן (TALIS staring strong), הקים רשת של מומחים (ECEC Network) לשיתוף ידע, והקים מאגרי מידע בתחום של חינוך ... (education at a glance, education GPS, Child well-being portal, family DB etc.)

<http://www.oecd.org/education/school/earlychildhoodeducationandcare.htm>

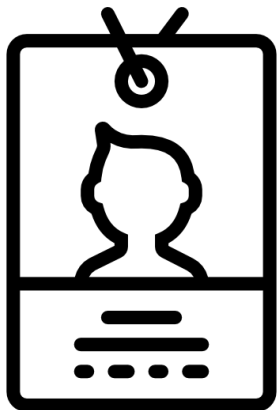

סקר ההוראה והלמידה – כרטיס ביקור

- מחקר טאליס הוא המחקר הבין-לאומי המקיף ביותר בנוגע לעבודת המורה, המנהל ולסביבה הלימודית בבתי-הספר.
- חלק ממערך רחב של מחקרים שנועדו לספק מידע ואינדיקטורים על אודות מערכות חינוך בעולם (Indicators of Education Systems).
- המחקר נערך על ידי הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD).
- קהל יעד: מורים בכיתות ז'-ט' ומנהלי בתי הספר שלהם.
- ממצאי המחקר משמשים את קובעי המדיניות ומקבלי ההחלטות ברחבי העולם.
- המחקר נערך מאז 2008 במחזוריות של אחת לחמש שנים.
- במחזור המחקר 2018 השתתפו 48 מדינות (31 מהן חברות ב-OECD).

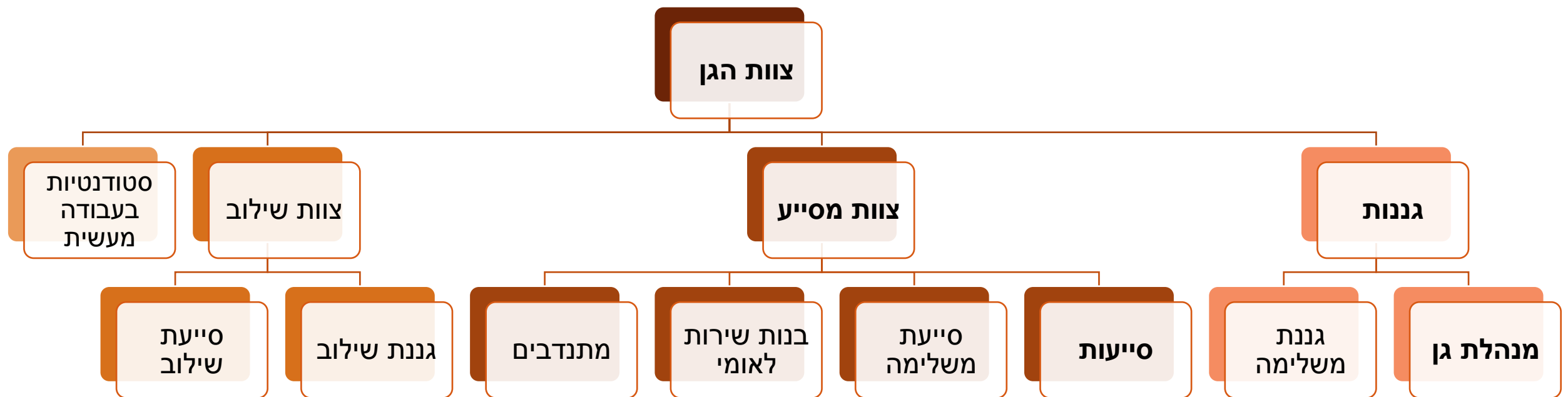
Teaching and Learning International Survey

המחקר הבין-לאומי להערכת מסגרות החינוך לגיל הרך

- הרחבה והתאמה של מחקר טאליס ראשון מסוגו להערכת מסגרות החינוך לגיל הרך, ובעיקר בנוגע לעבודת הצוותים החינוכיים.
- המחקר נערך על ידי הארגון לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי (OECD).
- קהל יעד: **גננות** (מנהלות הגן), **צוות מסייע** (רובו סייעות), צוות שילוב, סטודנטיות בעבודה מעשית
- המדגם בישראל: כ-2,000 **חברות צוות גן** מכ-420 **גנים** לילדים **בגילאי 3-6** (**מדגם ארצי מייצג**).
- המחקר נערך **לראשונה ב-2018**, וכלל 9 מדינות בשלב הגיל 3-6 (בישראל: באחריות משרד החינוך) ו-4 מדינות בשלב הגיל 0-3 (בישראל: באחריות משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים).

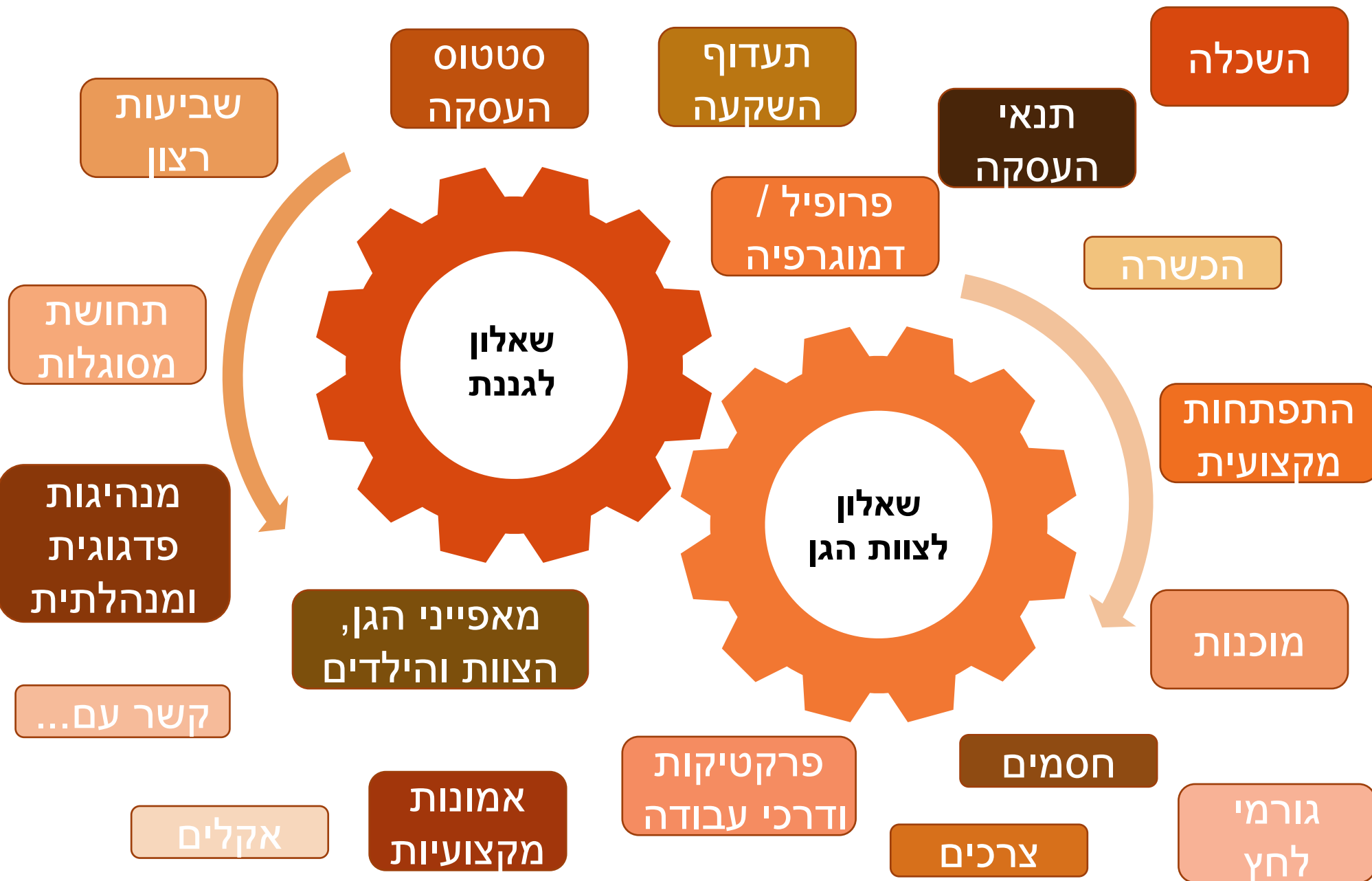
The Starting Strong Teaching and Learning International Survey (TALIS)

שאלון
לצוות הגן

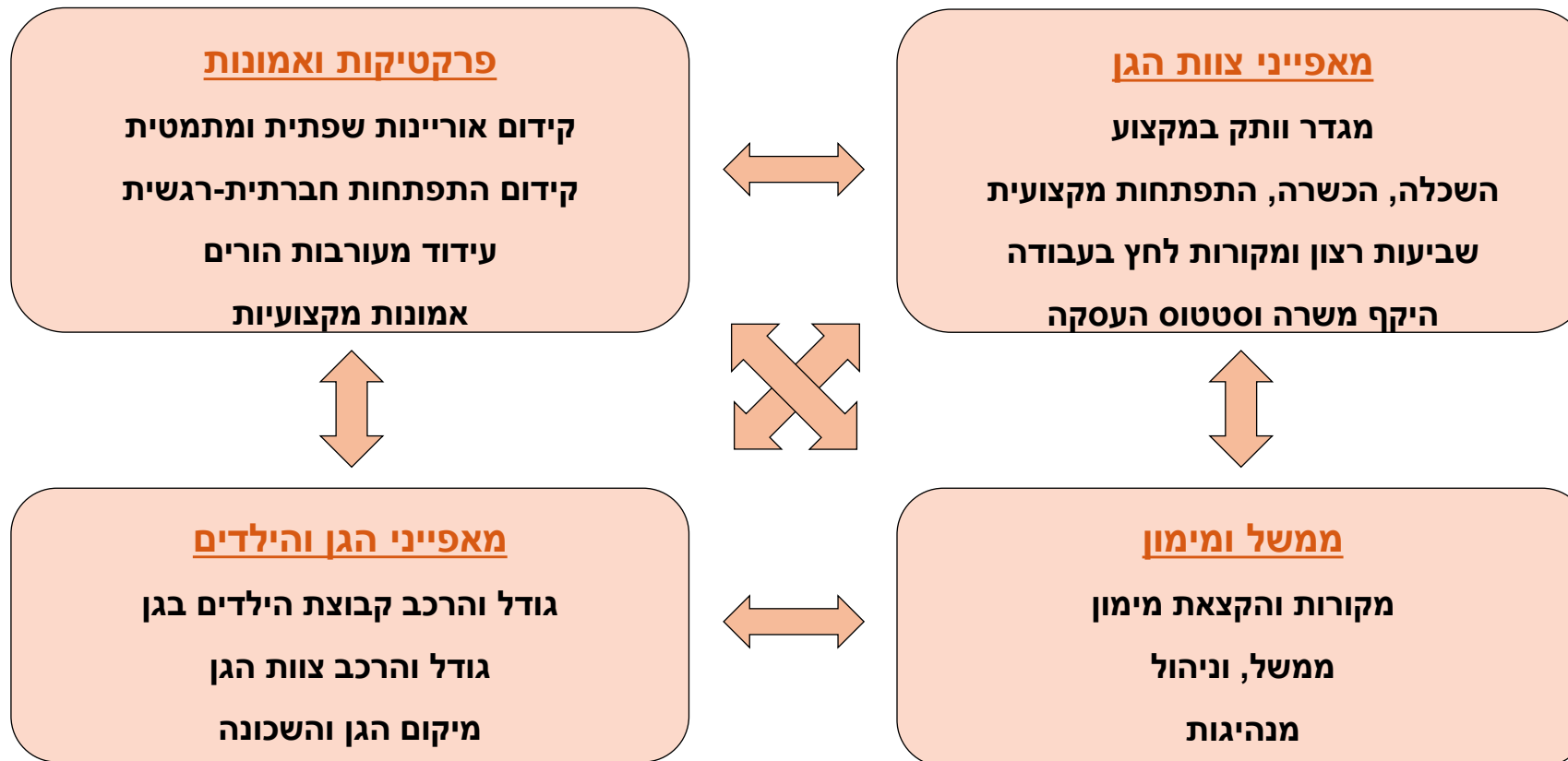
שאלון
למנהלת הגן

מסגרת מושגית

המסגרת המושגית של המחקר – ניתוח סביבת הגן והתהליכים בו

סביבת הגן לקידום ההתפתחות, הלמידה והרווחה של הילדים

הערה: מוצגים רק גורמים לדוגמה מבין מגוון הגורמים בהם עוסק המחקר.

גורמים המשפיעים על פרקטיקות, ודרכן על הלמידה, ההתפתחות ורווחת ילדי הגן

המחקר
מאפשר
לשפוך אור
על המבנה
והארגון
של
מערכות
החינוך

הערכת מסגרות חינוך לגיל הרך

הסמכות האחראית על החינוך לגיל הרך במדינות המשתתפות במחקר

■ בכמחצית המדינות שהשתתפו במחקר – הסמכות מפוצלת בין משרדי ממשלה שונים

מדינה	הגדרת הסביבה החינוכית	טווח הגילאים	שם הסמכות האחראיות	אחריות מפוצלת גם בין גננות לבין הסייעות	מערכת לחינוך לגיל הרך
ישראל	גנים לילדים בגילאי 5-3	5-3	משרד החינוך		מפוצלת
	גנים לילדים עד גיל 3	3-0	משרד העבודה, הרווחה, והשירותים החברתיים		
איסלנד	כל מסגרות החינוך לגיל הרך	6-0	משרד החינוך, המדע והתרבות		אינטגרטיבית
גרמניה	כל מסגרות החינוך לגיל הרך	6-0	המשרד הפדרלי לענייני משפחה, אזרחים ותיקים, נשים ונוער		אינטגרטיבית, בעיקר מבוזרת
טורקיה	גנים לילדים בגילאי 5-3	5-3	המשרד לחינוך לאומי		מפוצלת
	גנים לילדים בגילאי 2-0	2-0	המשרד לשירותים חברתיים		
יפן	גני ילדים	5-3	משרד החינוך, התרבות, הספורט, המדע והטכנולוגיה		מפוצלת
	מעונות יום	5-0	משרד הבריאות, העבודה והרווחה		
	מרכזי חינוך לגיל הרך	5-0	משרד ממשלתי		
נורבגיה	כל מסגרות החינוך לגיל הרך	5-0	משרד החינוך והמחקר		אינטגרטיבית
צ'ילה	כל מסגרות החינוך לגיל הרך	6-0	משרד החינוך		אינטגרטיבית
קוריאה					מפוצלת

ההקשר של מערכות החינוך לגיל הרך

מדינה	המסגרת החינוכית	טווח הגילאים	באחריות משה"ח	תכנית הלימודים	מיקום משותף*
ישראל	גנים ציבוריים	3-5	כן	תשתית אוריינות קריאה וכתביבה, מתמטיקה, חינוך גופני, מדעים וטכנולוגיה, כישורי חיים	+ (גן חובה לגילאי 5)
	גנים פרטיים	3-5	כן		
	מעונות ומשפחתונים	0-3	לא	מסגרת חינוכית-טיפולית לגיל הרך	
איסלנד	קדם יסודי	0-6	כן	המדריך לתכנית הלימודים האיסלנדית לגני הילדים	+
גרמניה	גני ילדים לגילאי 0-6/כניסה לבי"ס	0-6	לא	הערה: תכניות הלימודים הן תחת אחריותה של המדינה ולכן הושמטו מהטבלה	
	גני ילדים לגילאי 0-3	0-3			
	גני ילדים לגילאי 0-3/כניסה לבי"ס	3-6			
	משפחתונים	0-6			
	כיתות של גן חובה	5-6			
טורקיה	גני ילדים עצמאיים	3-5	כן	תכנית חינוכית לגני הילדים	+
	כיתת עבודה/תרגול	3-5	כן		
	כיתת פעוטון	3-5	כן		
	חינוך מיוחד	3-5	כן	תכניות מותאמות לילדים עם צרכים מיוחדים	
יפן	גני ילדים	3-5	כן	שלוש תכנית לימודים לאומיות נבדלות לפי המסגרת החינוכית	
	מעונות יום	0-5	לא		
	מרכזי חינוך לגיל הרך	0-5	לא		
נורבגיה	גני ילדים	1-5	כן	תכנית מסגרת לגני הילדים	+
	גן ילדים משפחתי	1-5	כן		+

תקנות וסטנדרטים לגבי קבוצת הילדים וצוות גני הילדים

תקנות לגבי			שם הגן	טווח גילאים	מדינה
קבוצת הילדים	ההון האנושי	היחס בין גודל הצוות למספר הילדים בקבוצה			
לא	לפחות גננת אחת וסייעת אחת לקבוצה של 35 ילדים	עד 35 ילדים בקבוצה ובה גננת אחת וסייעת אחת. תוספת של סייעת נוספת אם הקבוצה מונה לפחות 30 ילדים בגילאי 3.	גן ציבורי	5-3	ישראל
לא	לפחות גננת-מנהלת גן אחת עם הכשרה כגננת, לפחות שני שלישים מהצוות עם הכשרה כגננת	לא	קדם יסודי	5-0	איסלנד
תלוי	תלוי במדינה	תלוי במדינה	כל המסגרות שתוארו לעיל	6-0	גרמניה
לא		גננת ל-20 ילדים	כל המסגרות שתוארו לעיל	5-3	טורקיה
לא	לפחות מנהלת גן אחת באשכול וגננת לכל קבוצה	פחות מ-35 ילדים לקבוצה	גן ילדים	5-3	יפן
לא	גננת	גיל 0: גננת ל-3 ילדים גיל 1-2: גננת ל-6 ילדים גיל 3: גננת ל-20 ילדים גיל 4-5: גננת ל-30 ילדים	מעון יום	5-0	
לא	לפחות מנהלת גן אחת באשכול וגננת לכל קבוצה	פחות מ-35 ילדים יחס גננות לילדים כמפורט במעון יום	מרכז חינוך לגיל הרך	5-0	
לא	גיל 0-2: לפחות גננת פדגוגית מוסמכת ל-7 ילדים גיל 3-5: לפחות גננת פדגוגית מוסמכת ל-14 ילדים	גיל 0-2: חברת צוות ל-3 ילדים גיל 3-5: חברת צוות ל-6 ילדים	כל המסגרות שתוארו לעיל	5-0	נורבגיה

מה
בהרצאה
זו?

השכלה פורמלית

הכשרה לעבודה
עם ילדים

הערכת
מסגרות חינוך
לגיל הרך

התפתחות
מקצועית

צוות הגן

סטודנטיות
בעבודה
מעשית

צוות שילוב

סייעת
שילוב

גננת שילוב

צוות מסייע

מתנדבים

בנות שירות
לאומי

סייעת
משלימה

סייעות

גננות

גננת
משלימה

מנהלת גן

שאלון
לצוות הגן

שאלון
למנהלת הגן

מבט בין-לאומי

- כלל צוות הגן בהשוואה לשאר 8 המדינות שהשתתפו במחקר (ממוצע או פירוט)
- הגננות וחברות הצוות המסייע בישראל בהשוואה ל-4 מדינות בהן קיימת הגדרה מובחנת ומבדלת בין הגננות והצוות המסייע בצוות הגן

מבט לאומי

- גננות לעומת סייעות בכלל ישראל, ובכל מגזר שפה
- גנים דוברי עברית לעומת גנים דוברי ערבית ברמת צוות הגן, גננות וצוות מסייע

■ מה המחקר חידש לי? האם הממצאים תואמים את האופן שבו אני מכיר את המערכת?

שורשי הממצאים והשלכותיהם (ברמת הילדים / צוות / גן / מטה)

■ מה ההיבטים שדורשים קידום ושיפור במערכת? אילו צעדים יש לדעתכם לנקוט?

■ מה נקודות החוזק של המערכת כפי שעולות במחקר? כיצד תפעלו לשם שימורן?

■ אילו עוד דברים הייתי רוצה לדעת על מערכת החינוך הקדם יסודית בישראל (המשך מחקר)?

חברות צוות הגן נשאלו לגבי רמת ההשכלה הפורמלית הגבוהה ביותר (שרכשו בשלמותה)

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

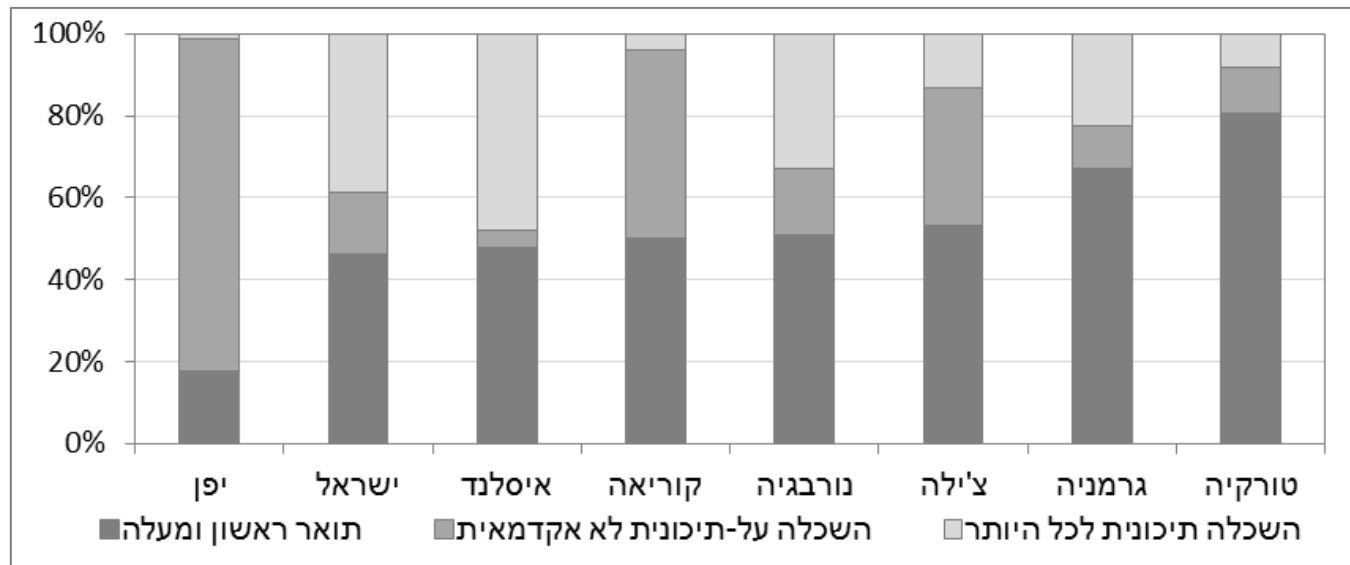
התפתחות
מקצועית

התפלגות השכלה פורמלית – כלל צוות הגן

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

רמת ההשכלה של חברות צוות הגן בישראל נמוכה יחסית:

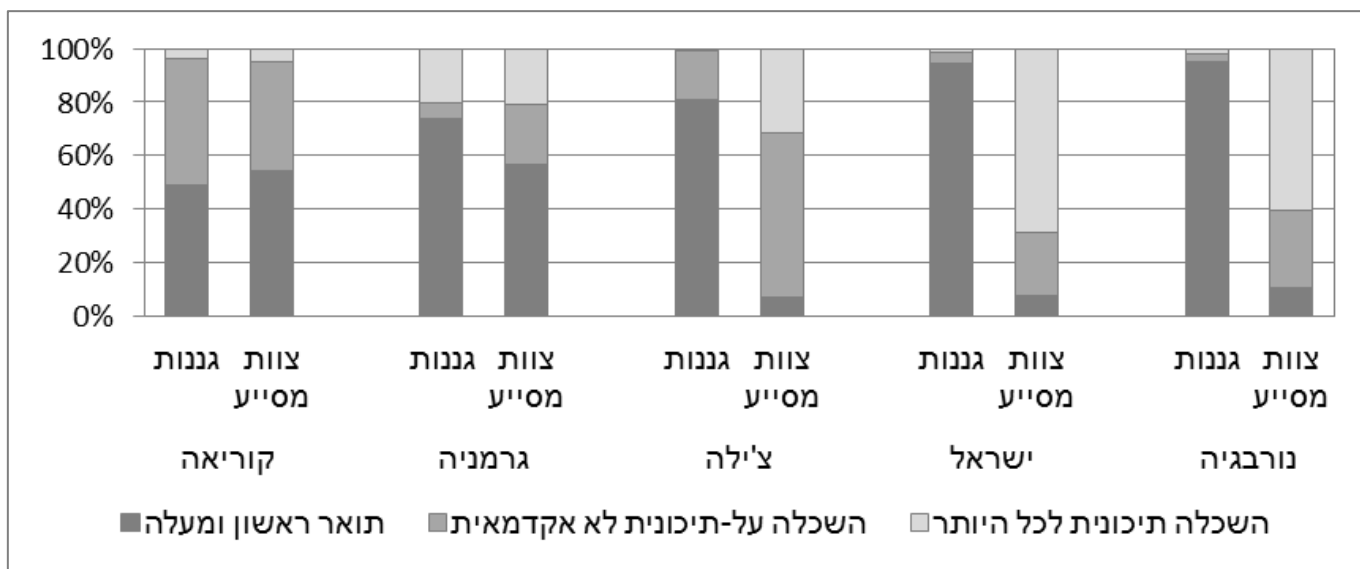
- השכלה תיכונית לכל היותר: 39% בישראל, כפול מבממוצע המדינות (21%), ורק באיסלנד שיעורן גבוה יותר (כ-45%).
- תואר ראשון ומעלה: 46% בישראל, נמוך במעט מבממוצע המדינות (52%), רק ביפן שיעורן נמוך יותר (כ-20%), ולעומת כ-80% בטורקיה.

התפלגות השכלה פורמלית – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

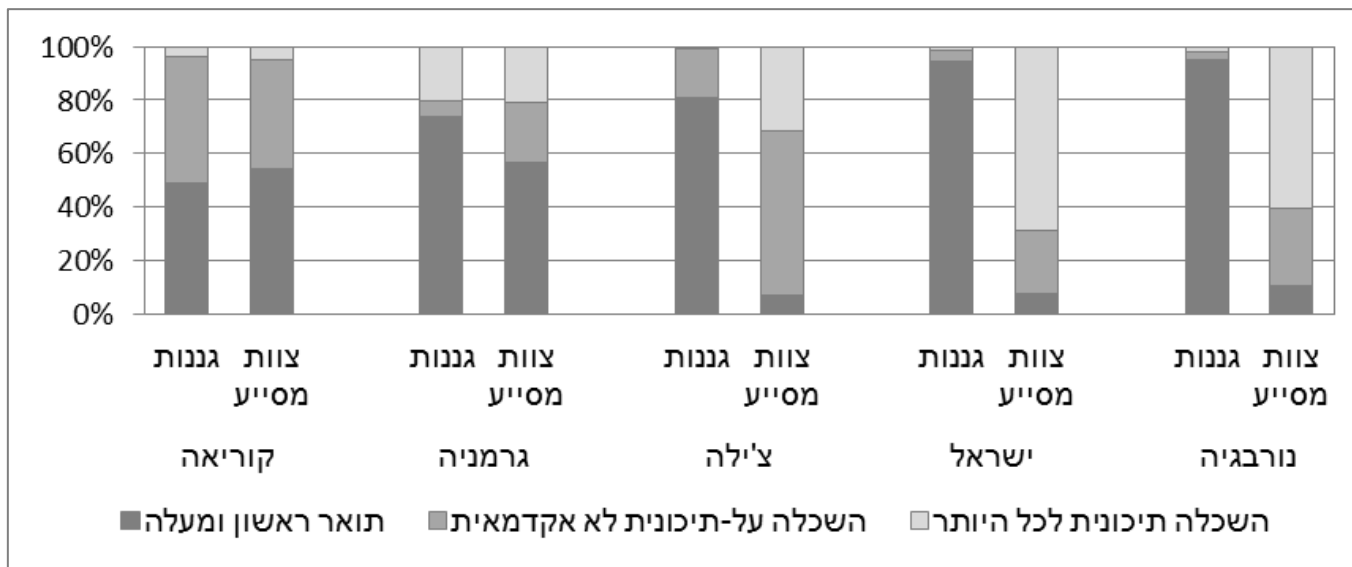
- **הגננות בישראל משכילות מאוד וכמעט כולן בעלות תואר אקדמי (95% – דומה לשיעורן בנורבגיה וגבוה משיעורן בשאר המדינות).**

התפלגות השכלה פורמלית – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

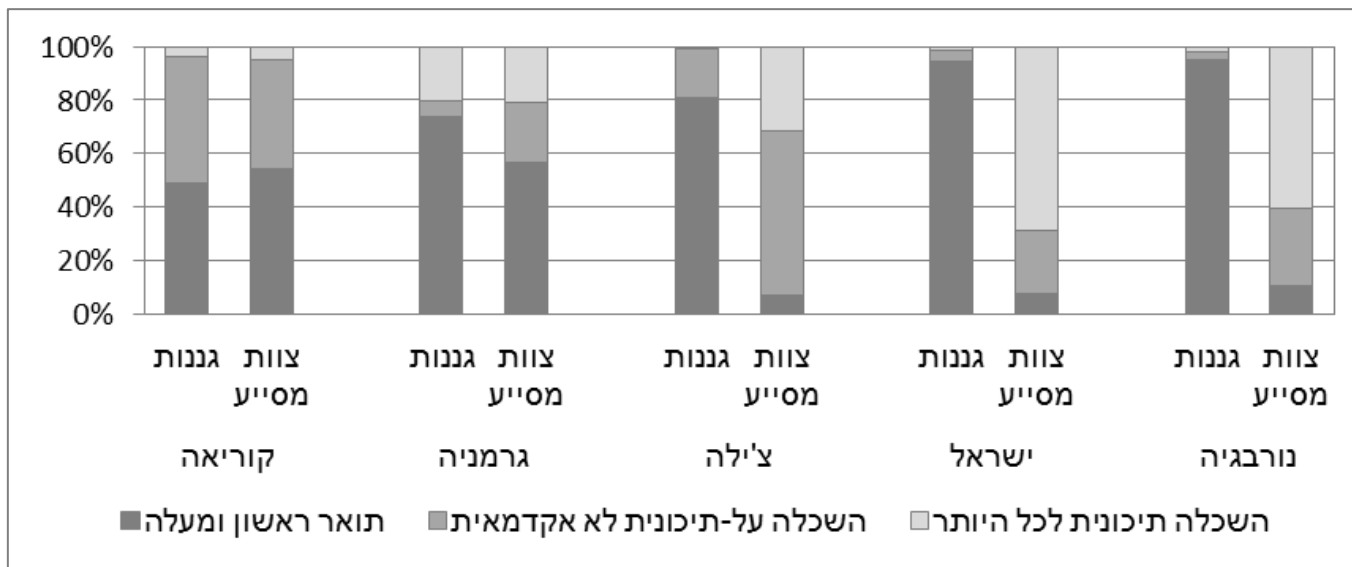
- חברות הצוות המסייע בישראל פחות משכילות מעמיתותיהן בשאר המדינות: רק מיעוטן בעלות תואר אקדמי (7%, לעומת כמעט 60% בקוריאה ובגרמניה), ורובן בעלות השכלה תיכונית לכל היותר (69% - גבוה משיעורן בשאר המדינות, רק 5% בקוריאה).

התפלגות השכלה פורמלית – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- בישראל ניכר במיוחד הפער בהשכלה פורמלית בין גננות לבין חברות צוות מסייע.
- לשם השוואה, בקוריאה השכלת בצוות המסייע דומה לזו של הגננות, ובגרמניה הפער מצומצם.

התפלגות השכלה פורמלית – מגזרי שפה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

דוברי ערבית	דוברי עברית	כלל ישראל		
0%	2%	1%	השכלה תיכונית לכל היותר	גננות
3%	4%	4%	השכלה על-תיכונית לא אקדמית	
97%	94%	95%	תואר ראשון ומעלה (כולל B.Ed.)	
49%	74%	69%	השכלה תיכונית לכל היותר	צוות מסייע
48%	17%	24%	השכלה על-תיכונית לא אקדמית	
3%	9%	7%	תואר ראשון ומעלה (כולל B.Ed.)	

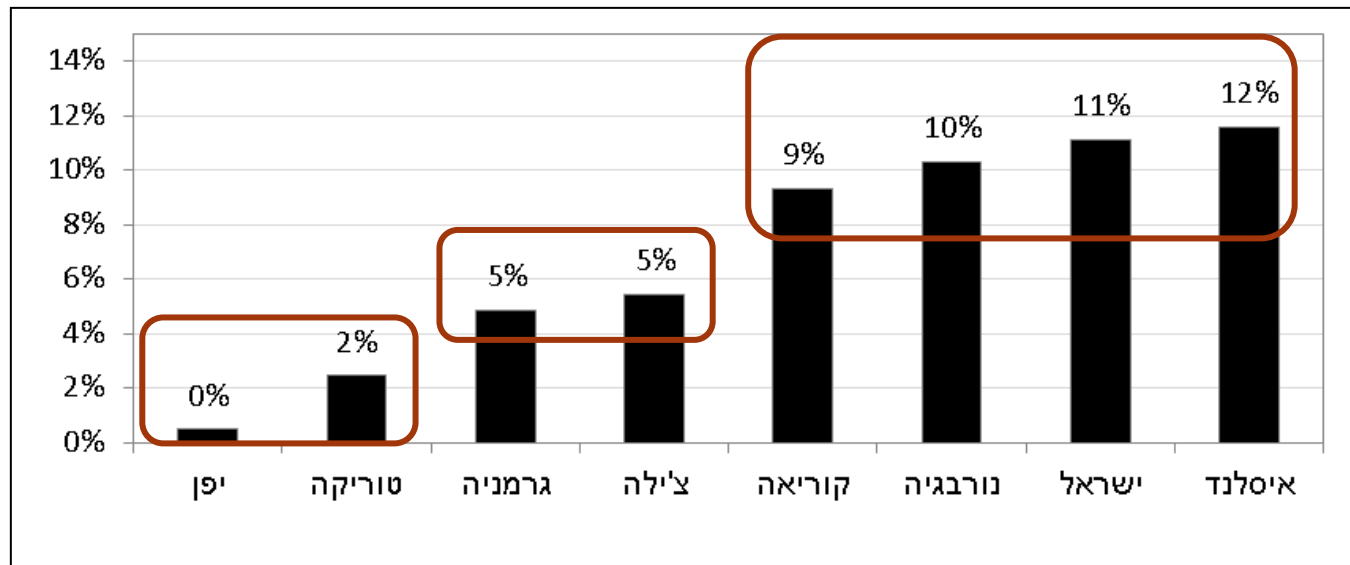
- **הבדל בין מגזרי השפה רק בקרב חברות הצוות המסייע, אך לא בקרב גננות.**
- **בגנים דוברי עברית גבוה יותר שיעורן של חברות הצוות המסייע להן השכלה תיכונית לכל היותר (74%, לעומת 49% בגנים דוברי ערבית).**
- **במילים אחרות, הפער בשיעורי חברות צוות מסייע בעלות השכלה תיכונית לבעלות השכלה אקדמית ניכר יותר במגזר דוברי בעברית.**

תואר II ומעלה – כלל צוות הגן

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

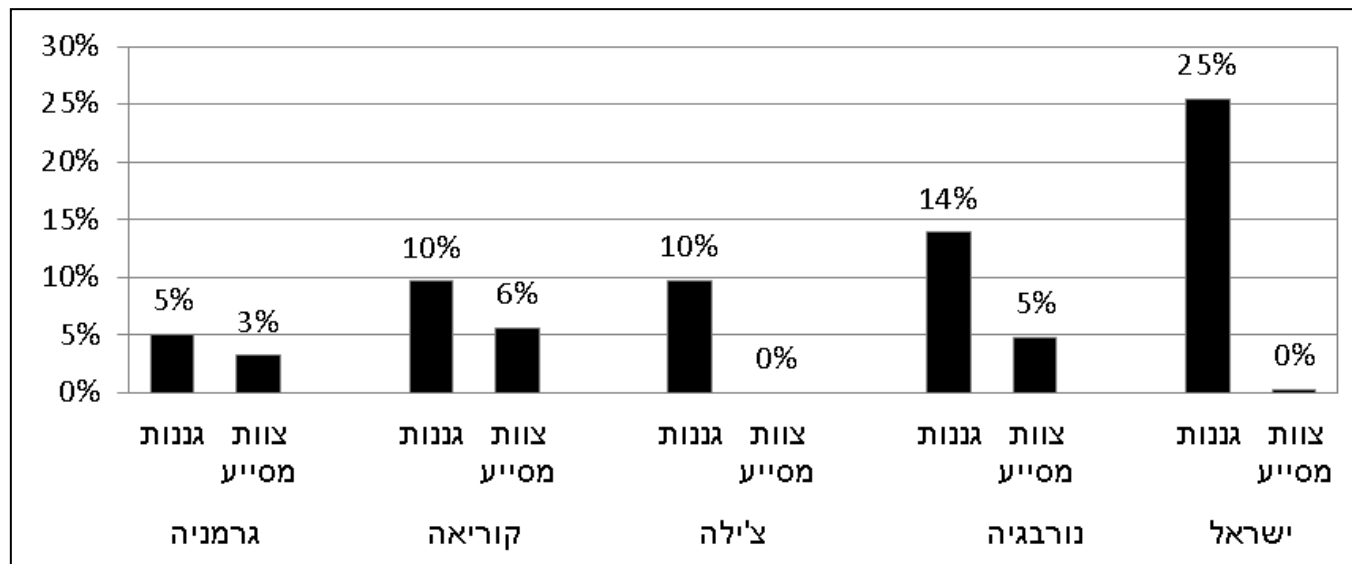
- ישראל נמנות על המדינות בהן לכ-10% מחברות צוות הגן תואר שני ומעלה, בצוותא עם איסלנד, נורבגיה וקוריאה.
- לעומת זאת, בטורקיה שיעורן נמוך מאוד (2%) וביפן שיעורן שואף לאפס.

תואר II ומעלה – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- **כרבע (25%) מן הגננות בישראל בעלות תואר שני ומעלה, גבוה משמעותית מכל שאר המדינות שהשתתפו במחקר.**
- **שיעורן של חברות הצוות המסייע בישראל בעלות תואר שני ומעלה שואף לאפס, בדומה לצ'ילה, ונמוך משיעורן בכל שאר המדינות (כ-5% בנורבגיה ובקוריאה).**
- **ממחיש ביתר שאת פער ההשכלה הפורמלית בין גננות וחברות צוות מסייע.**
- **תמונה דומה בקרב דוברי עברית (26% ו-0%) ודוברי ערבית (22% ו-0%).**

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

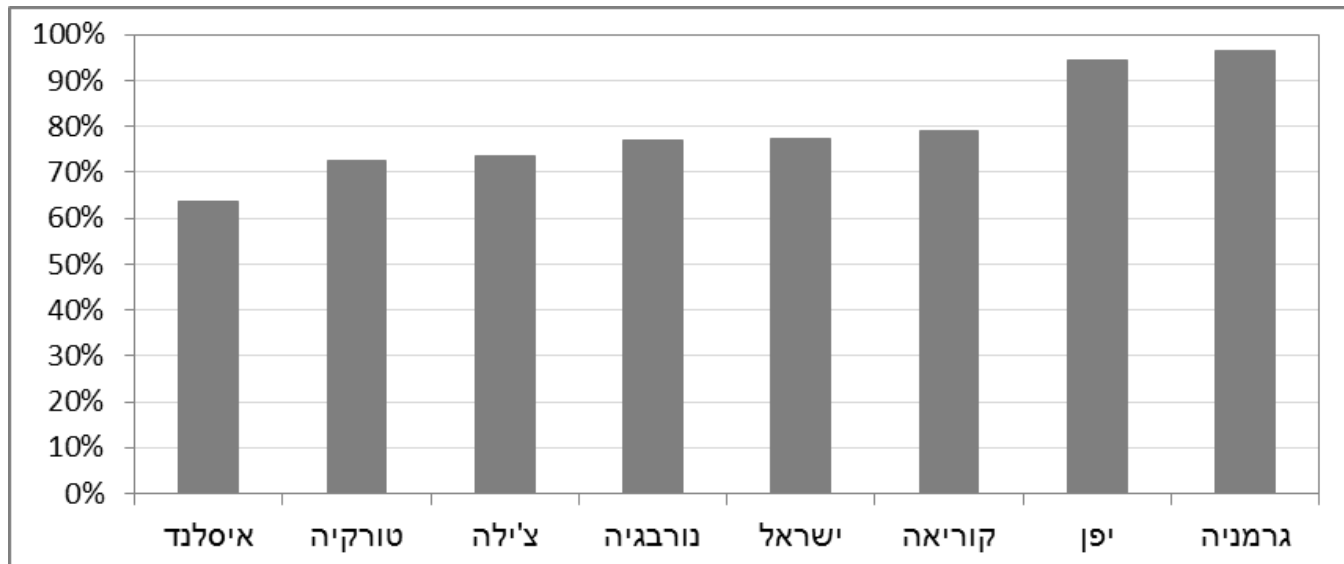
חברות צוות הגן נשאלו אם השלימו לימודים או הכשרה
מקצועית שהכשירו אותן לעבודה עם ילדים, ומה הנושאים
שנכללו בהם

הכשרה לעבודה עם ילדים – כלל צוות הגן

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

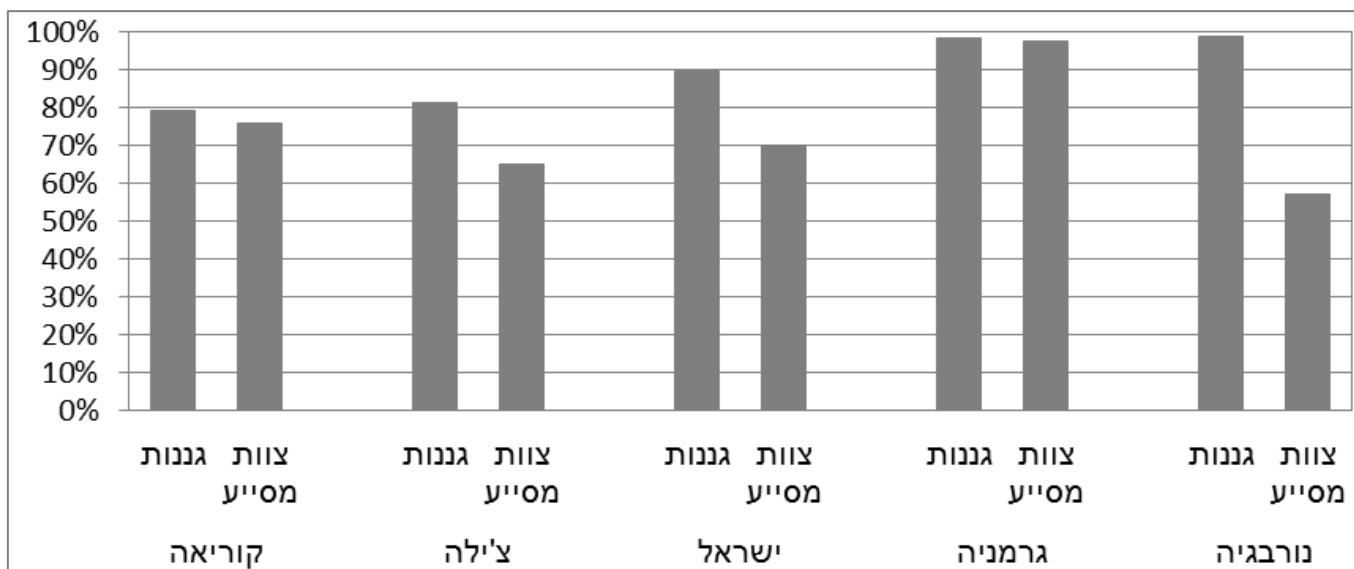
- כשלושה רבעים מחברות צוות הגן (77%) הוכשרו לעבודה עם ילדים, בדומה לממוצע המדינות (79%).
- שיעור גבוה במיוחד (כ-95%) נרשם בגרמניה ויפן, ונמוך במיוחד (כ-65%) באיסלנד.

הכשרה לעבודה עם ילדים – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

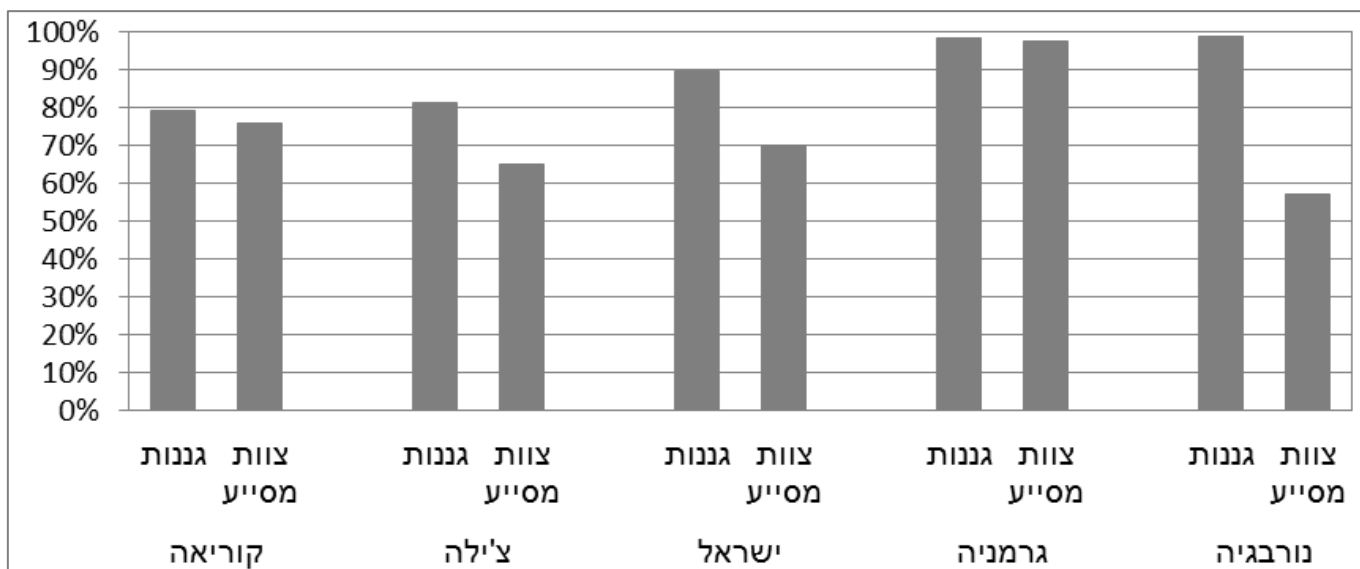
- **תשע מכל עשר גננות בישראל (89%) הוכשרו לעבודה עם ילדים.** שיעור זה נמוך משיעורן בנורבגיה ובגרמניה (99%) וגבוה משיעורן בקוריאה ובצ'כיה (כ-80%).
- **רק שבע מכל עשר חברות צוות מסייע (70%) הוכשרו לעבודה עם ילדים.** רק בנורבגיה שיעורן נמוך יותר (כ-55%), ואילו בגרמניה שיעורן גבוה יותר (כ-95%).

הכשרה לעבודה עם ילדים – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- בישראל ניכר הפער (כ-20%) בהכשרה לעבודה עם ילדים בין גננות לבין חברות צוות מסייע.
- לשם השוואה, פער דומה נרשם בצ'ילה ופער כפול בגודלו נרשם בנורבגיה, ואילו בקוריאה ובגרמניה השיעורים דומים.

הכשרה לעבודה עם ילדים – מגזרי שפה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

שיעור אלו שהוכשרו לעבודה עם ילדים			
דוברי ערבית	דוברי עברית	כלל ישראל	
89%	90%	89%	גננות
79%	68%	70%	צוות מסייע

- **הבדל בין מגזרי השפה רק בקרב חברות הצוות המסייע, אך לא בקרב גננות.**
- **בגנים דוברי עברית נמוך יותר שיעורן של חברות הצוות המסייע שהושכרו לעבודה עם ילדים (68%, לעומת 79% בגנים דוברי ערבית).**
- **במילים אחרות: הפער בהכשרה לעבודה עם ילדים בין גננות ובין חברות צוות מסייע גדול יותר במגזר דוברי העברית.**

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

חברות צוות הגן נשאלו אם השלימו לימודים או הכשרה
מקצועית שהכשירו אותן לעבודה עם ילדים, ומה הנושאים
שנכללו בהם

מבין אלו שהשיבו כי הוכשרו לעבודה עם ילדים – מה כללה
ההכשרה?

נושאים בהכשרה לעבודה עם ילדים – כלל צוות הגן, בינ"ל

השכלה
פורמלית

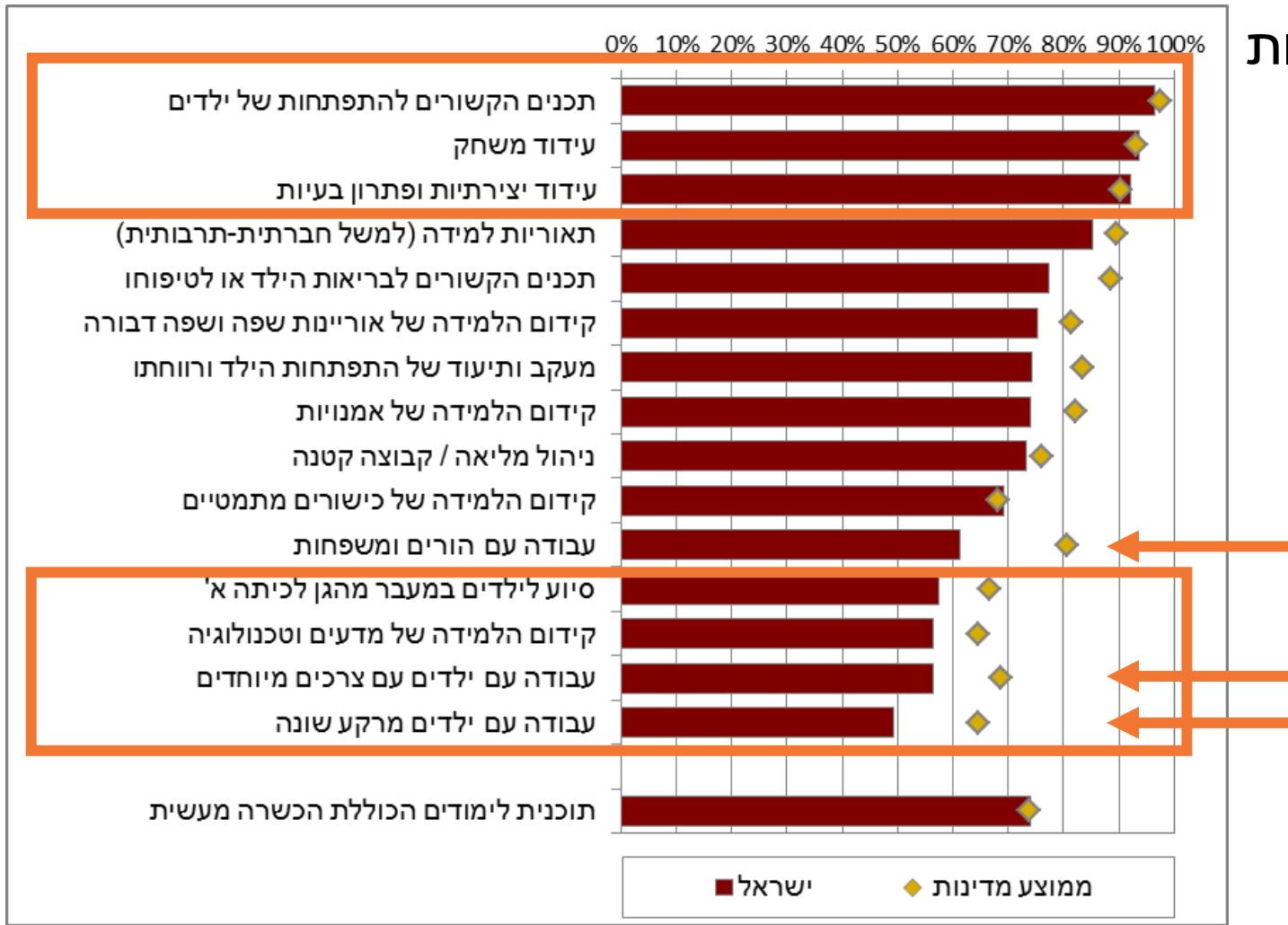
הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ נושאים שכיחים יותר ופחות
(דמיון)

■ פערים מול ממוצע מדינות

■ הכשרה מעשית

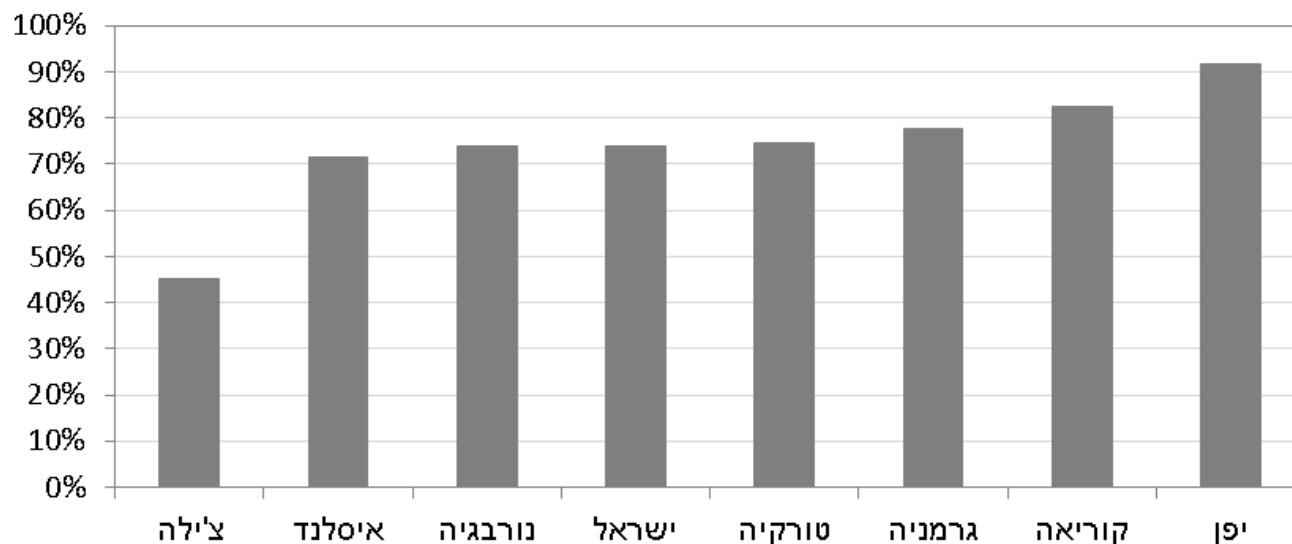

שילוב הכשרה מעשית – כלל צוות הגן

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- בהכשרה לעבודה עם ילדים של **שלוש מכל ארבע** חברות צוות גן בישראל (74%) שולבה **הכשרה מעשית**, בדומה לממוצע המדינות.
- לשם השוואה, השיעור נמוך במיוחד בצ'ילה (45%), וגבוה יותר ביפן (92%).

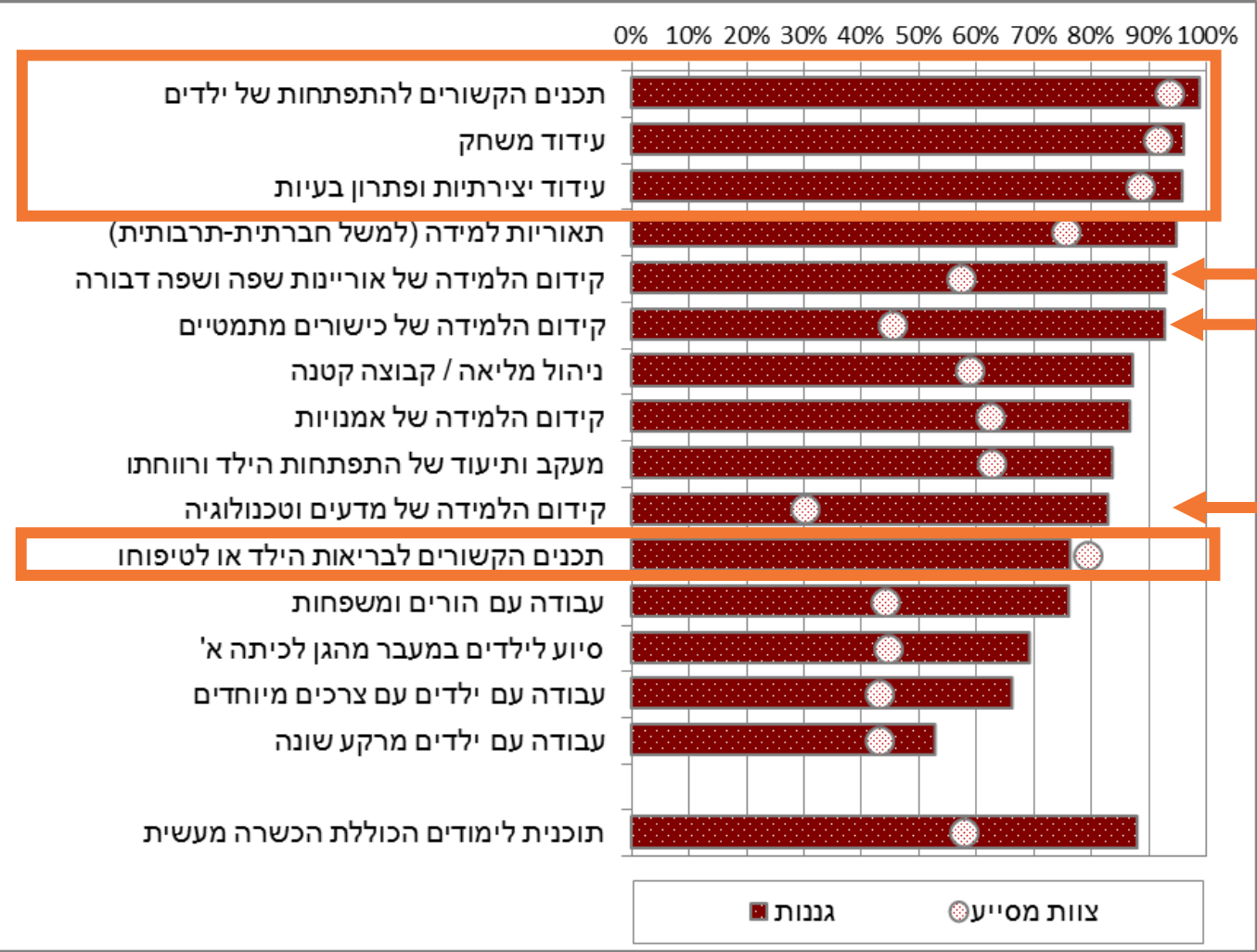
נושאים בהכשרה לעבודה עם ילדים – גננות-צ.מסייע, ישראל

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- מרבית הנושאים נפוצים יותר בהכשרת גננות לעבודה עם ילדים, מאשר בהכשרת חברות צוות מסייע (למעט 3 הנושאים השכיחים ותכנים הקשורים בבריאות הילד)
- פערים גדולים ביותר: קידום למידה
- הכשרה מעשית

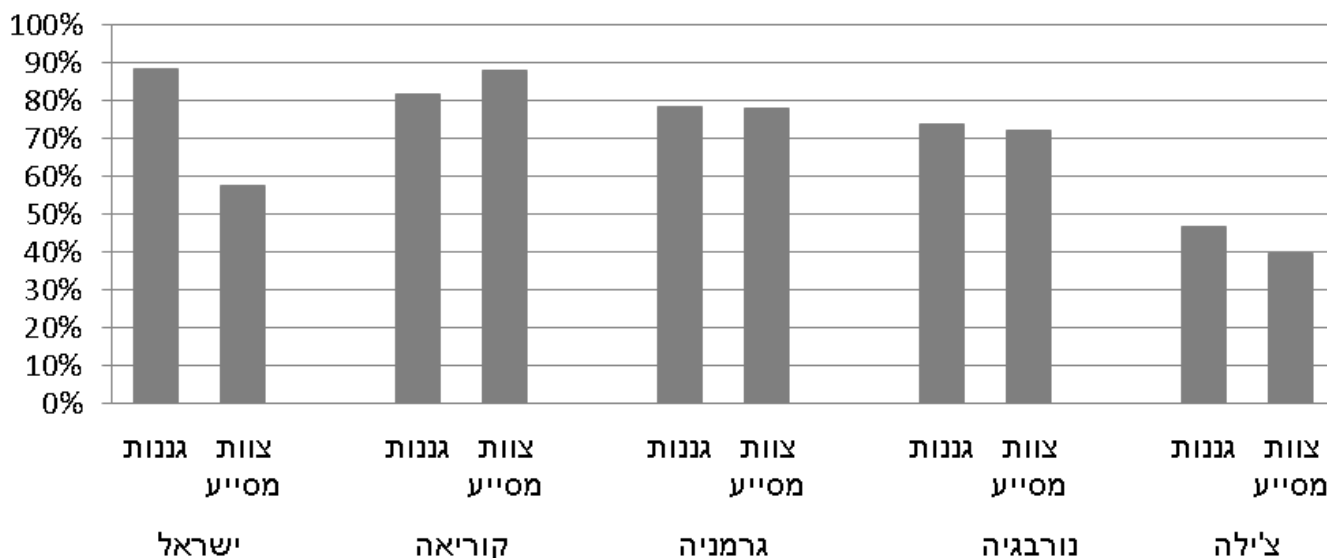

שילוב הכשרה מעשית – גננות וצוות מסייע

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- בהכשרתן של **תשע מכל עשר גננות בישראל (88%)** נכללה הכשרה מעשית. שיעור זה **גבוה מכל המדינות**.
- בהכשרתן של **רק שש מכל עשר חברות צוות מסייע (58%)** נכללה הכשרה מעשית. שיעור זה **נמוך יחסית** (על פי רוב: כ-70% עד כ-90%, למעט צ'ילה: 40%).
- **הפער בישראל, בין גננות לחברות צוות מסייע, בשילוב הכשרה מעשית כחלק מההכשרה, הוא הגדול מכל המדינות**. בגרמניה, נורבגיה וקוריאה אין כלל פערים.

שילוב הכשרה מעשית – מגזרי שפה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

שילוב הכשרה מעשית בהכשרה לעבודה עם ילדים			
דוברי ערבית	דוברי עברית	כלל ישראל	
84%	89%	88%	גננות
50%	60%	58%	צוות מסייע

- שילוב הכשרה מעשית גבוה מעט יותר במגזר דוברי העברית, בהשוואה למגזר דוברי הערבית, והדבר ניכר מעט יותר בקרב חברות הצוות המסייע (60% לעומת 50%) מאשר בקרב הגננות (89% לעומת 84%)

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

במשפט:

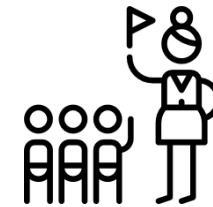
בישראל ניכרים פערים הן בהשכלה פורמלית והן בהכשרה לעבודה עם ילדים בין גננות ובין חברות צוות מסייע, והדבר אף בולט יותר במגזר דוברי העברית.

• למחשבה:

חברות הצוות המסייע (שכאמור בישראל השכלתן הפורמלית נמוכה משמעותית בהשוואה לזו של הגננות) משתתפות פחות בתכניות להכשרה לעבודה עם ילדים. זאת ועוד, תכניות הכשרה אלו לחברות הצוות המסייע דלות יותר מבחינת הנושאים הנכללים בהן, גם ובעיקר מבחינת שילוב של הכשרה מעשית, בהשוואה לתכניות ההכשרה של גננות.

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

חברות צוות הגן נשאלו על ההשתתפות בפעילויות להתפתחות
מקצועית במהלך השנה שקדמה להעברת הסקר

פעילויות להתפתחות מקצועית

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

סוגי
הפעילויות

התכנים
בפעילויות

התכנים בהם יש
צורך רב בהתפתחות
מקצועית

כלל צוות הגן
(100%)

חסמים בפני
השתתפות

תמיכה ועידוד
להשתתפות

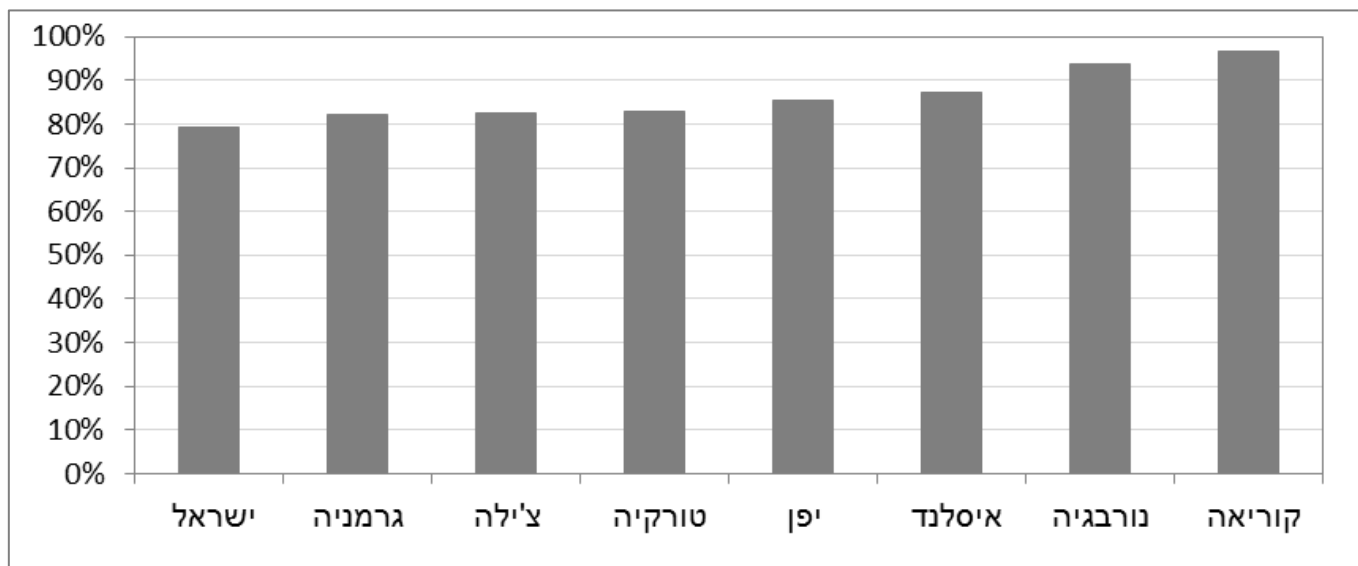
השתתפו בפעילויות
להתפתחות מקצועית

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

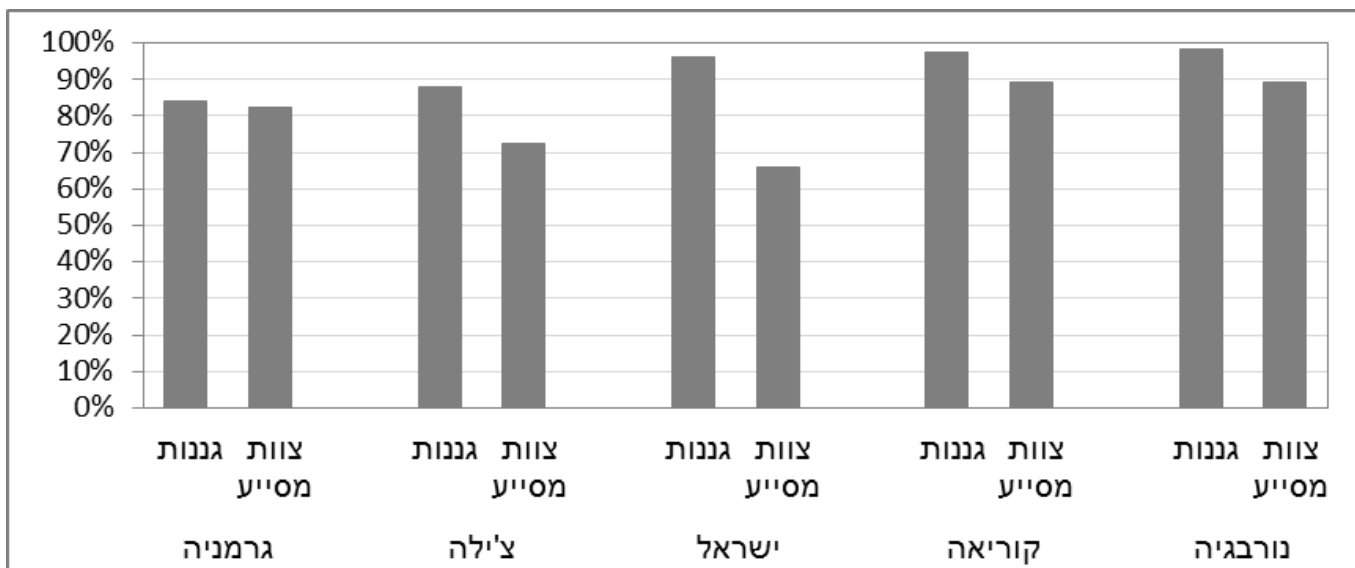
- **ארבע מכל חמש (79%) חברות צוות גן** השתתפו בפעילות כלשהי להתפתחות מקצועית בשנה שקדמה להעברת הסקר (נמוך במעט בהשוואה ל-86% בממוצע במדינות).
- לשם השוואה, בנורבגיה (94%) ובקוריאה (97%) כמעט כל צוות הגן השתתף בפעילויות להתפתחות מקצועית.

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

- כמעט כל הגננות השתתפו בפעילות להתפתחות מקצועית (96%, מהגבוהים בין המדינות).
- רק שני שלישים מחברות הצוות המסייע השתתפו בפעילות להתפתחות מקצועית (66%, הנמוך בין המדינות).
- פער בין גננות וחברות צוות מסייע נרשם במרבית המדינות, למעט גרמניה, אך הוא ניכר במיוחד בישראל.

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

השתתפות בפעילות להתפתחות מקצועית			
דוברי ערבית	דוברי עברית	כלל ישראל	
97%	96%	96%	גננות
75%	63%	66%	צוות מסייע

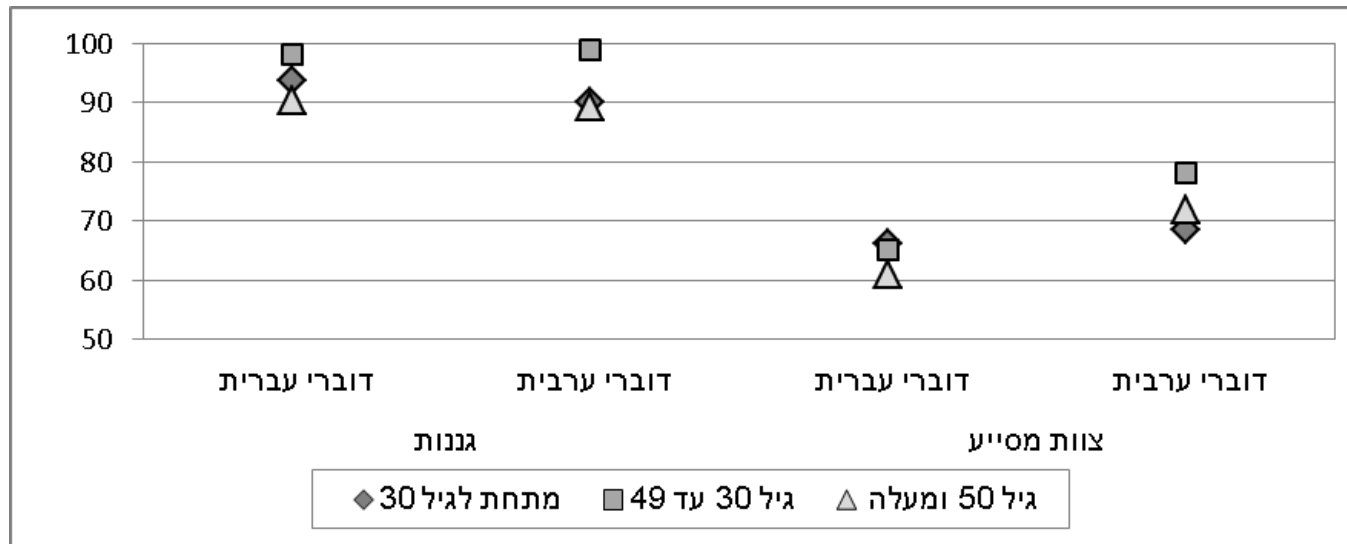
- **הבדל בין מגזרי השפה רק בקרב חברות הצוות המסייע, אך לא בקרב גננות.**
- **בגנים דוברי עברית נמוך יותר שיעורן של חברות הצוות המסייע שהשתתפו בפעילות להתפתחות מקצועית (63%, לעומת 75% בגנים דוברי ערבית).**
- **במילים אחרות: הפער בהשתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בין גננות ובין חברות צוות מסייע גדול יותר במגזר דוברי העברית.**

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות, לפי גיל

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ גיל: ללא הבדל של ממש

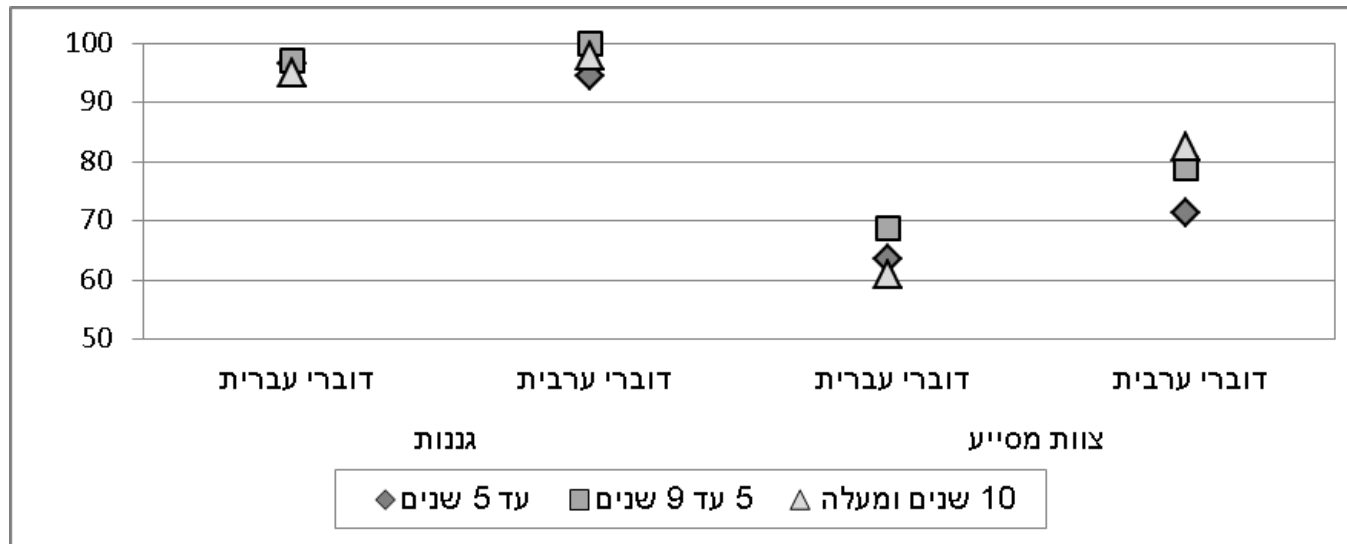
(בהשוואה בין צעירות ומבוגרות, בקרב גננות וחברות צוות מסייע, בכל מגזר שפה בנפרד)

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות, לפי ותק

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ **ותק: ללא הבדל של ממש** (מגמה קלה בקרב צוות מסייע בגנים דוברי ערבית)

(בהשוואה בין אלו בראשית דרכן וותיקות, בקרב גננות וחברות צוות מסייע, בכל מגזר שפה בנפרד)

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות, לפי השכלה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

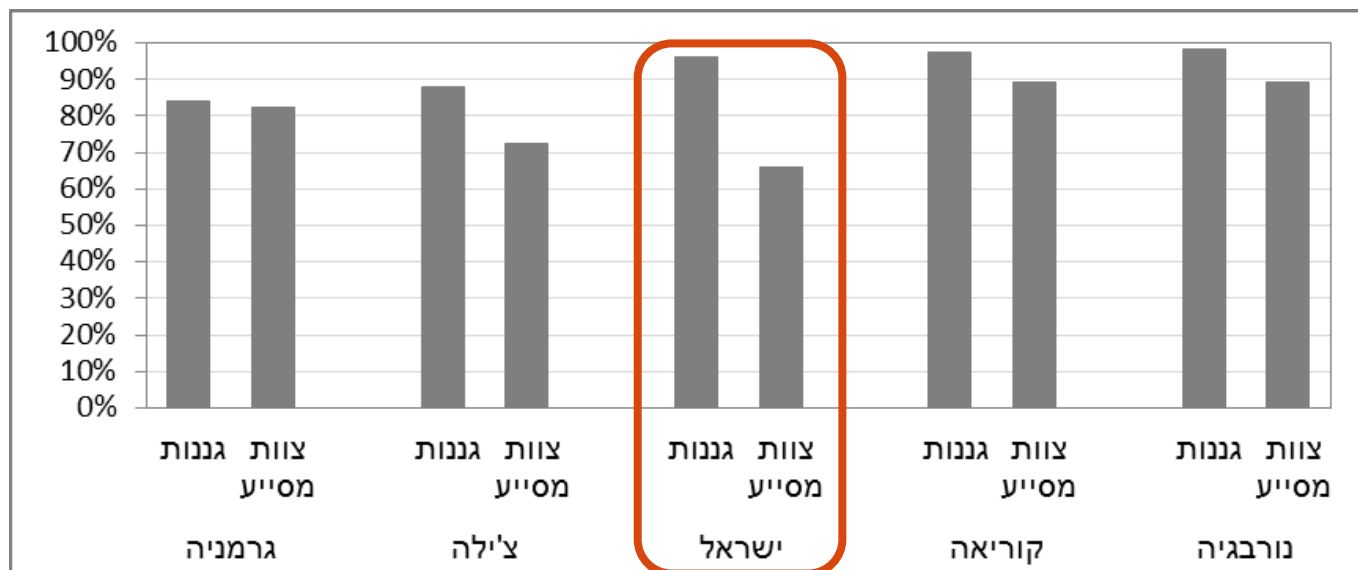
- **השכלה:** בעלות השכלה אקדמאית משתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בשיעורים גבוהים יותר לעומת אלו שאינן אקדמאיות (למעט צוות מסייע בגנים דוברי עברית).

פעילויות להתפתחות מקצועית – השתתפות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

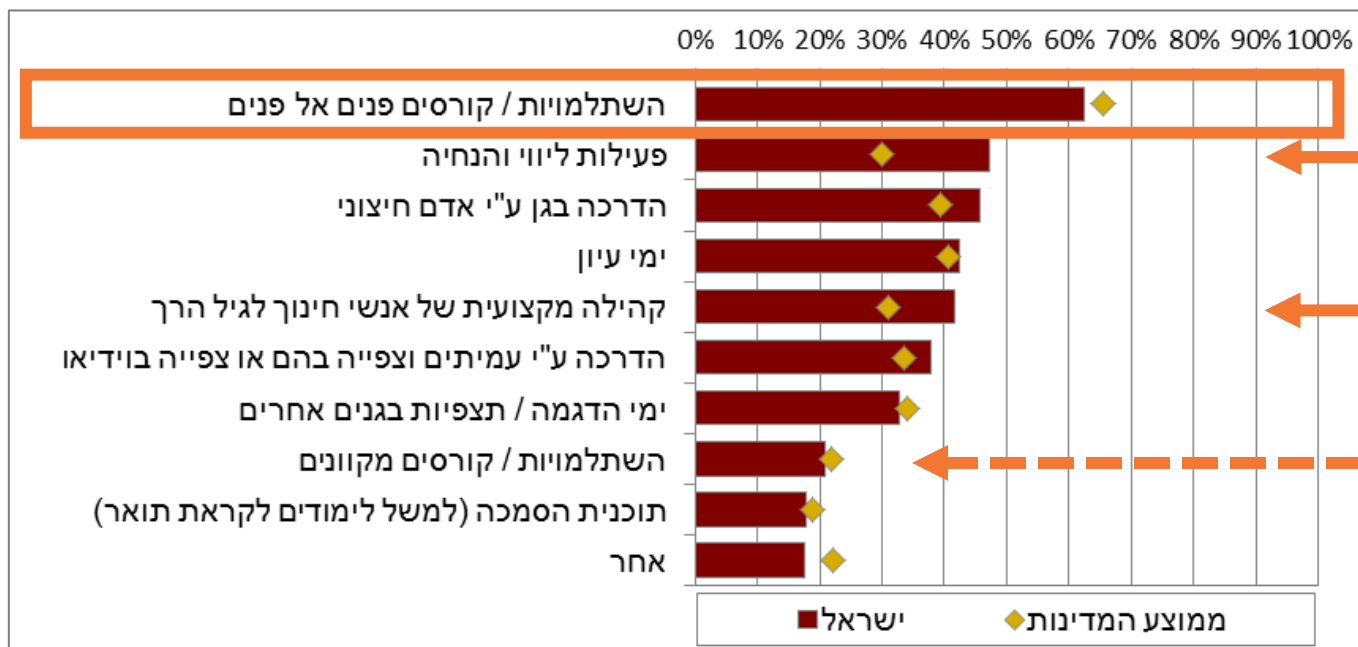
- **גיל: ללא הבדל של ממש** (בהשוואה בין צעירות ומבוגרות, בקרב גננות וחברות צוות מסייע, בכל מגזר שפה בנפרד)
- **ותק: ללא הבדל של ממש** (בהשוואה בין אלו בראשית דרכן ואלו הוותיקות, בקרב גננות וחברות צוות מסייע, בכל מגזר שפה בנפרד)
- **השכלה: בעלות השכלה אקדמאית** משתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בשיעורים גבוהים יותר לעומת אלו שאינן אקדמאיות.

פעילויות להתפתחות מקצועית – סוגי הפעילויות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

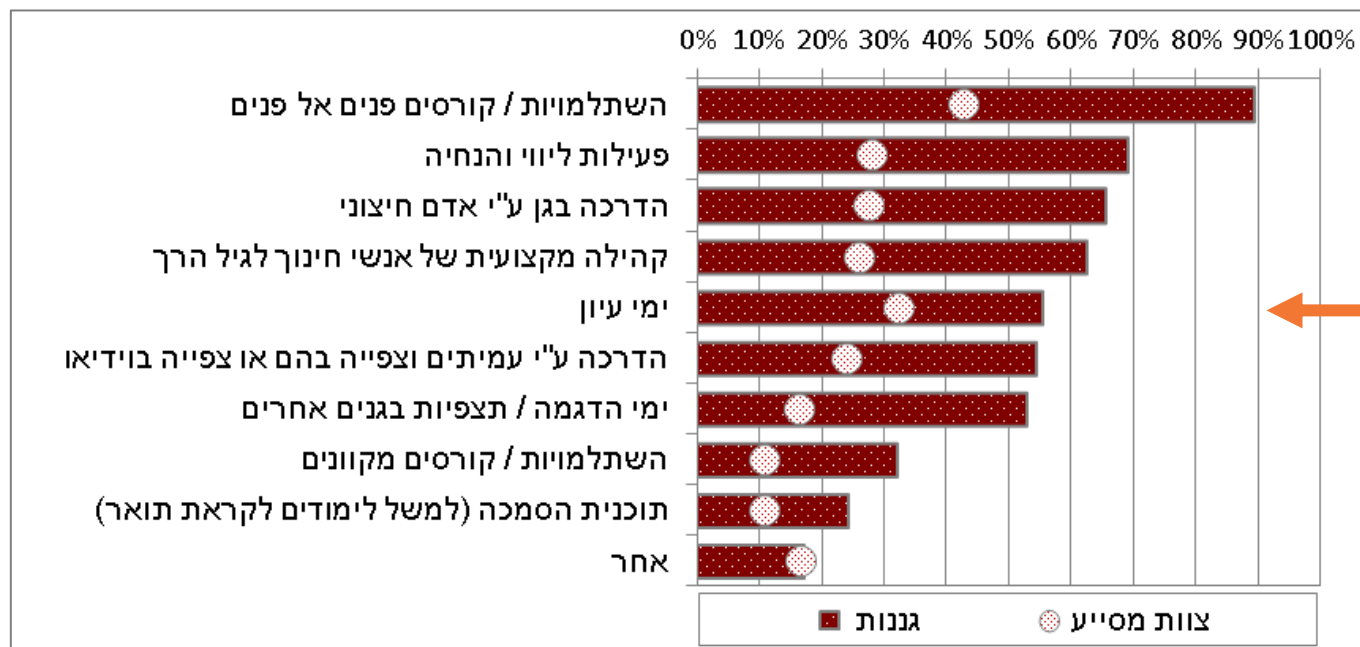
- פעילות נפוצה: השתלמויות/קורסים פא"פ.
- מדרג יחסית דומה, הפעילויות שנפוצות יותר בישראל: ליווי והנחיה (47% לעומת 30%) וכן קהילה מקצועית (42% לעומת 31%).
- השתתפות בפעילות מקוונת אמנם אינה נפוצה בישראל, אך היא גבוהה בהשוואה למרבית המדינות (מלבד שיעורים גבוהים במיוחד בקורסאה).

פעילויות להתפתחות מקצועית – סוגי הפעילויות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ מדרג דומה יחסית, פערים מאוד גדלים...

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

במשפט:

בישראל ניכרים פערים בהשתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בין גננות ובין חברות צוות מסייע, והדבר אף בולט יותר במגזר דוברי העברית.

• למחשבה:

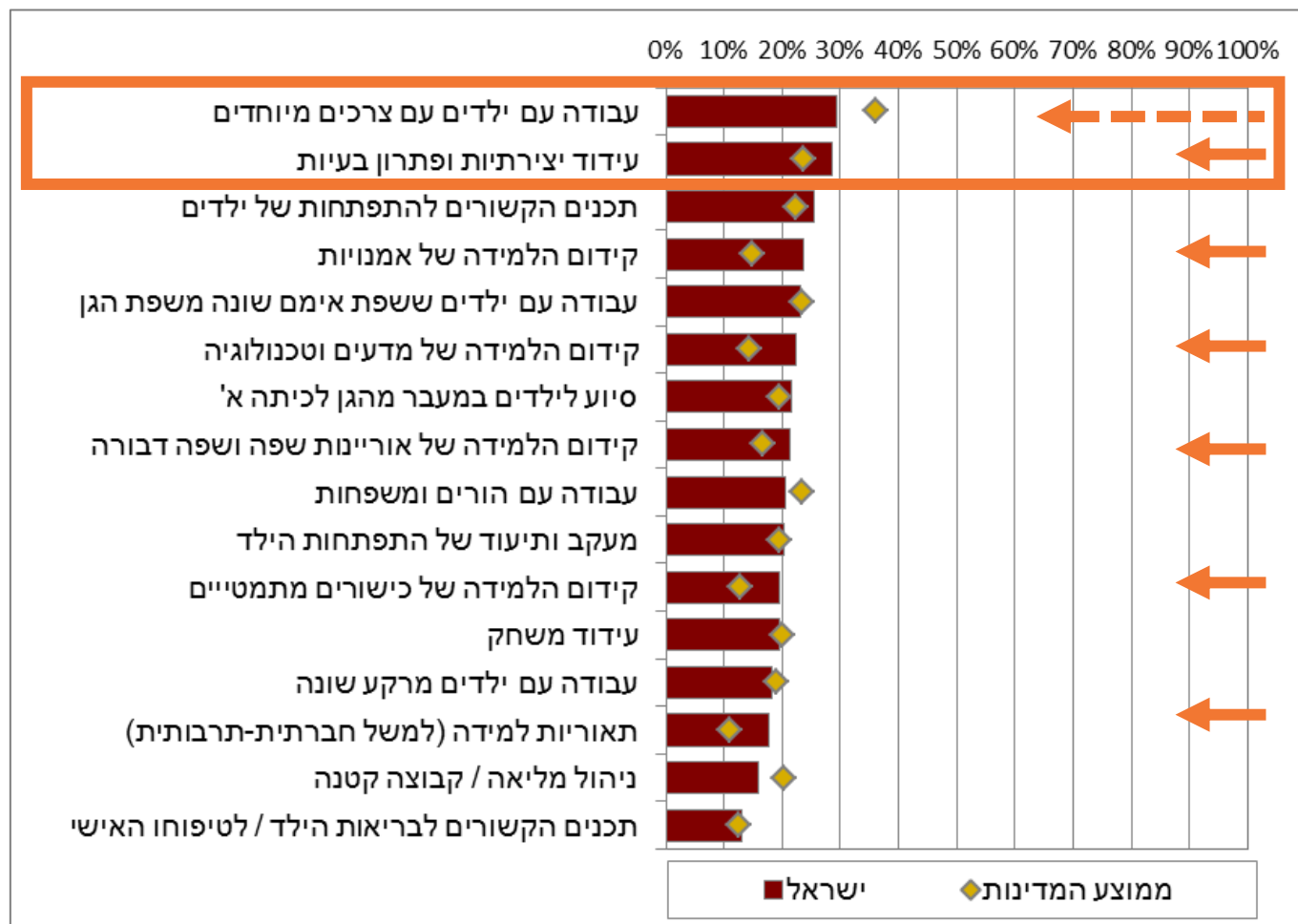
באופן יחסי, בהשוואה לשאר המדינות אך לא בהשוואה לשאר סוגי הפעילויות בישראל, ההשתתפות בפעילויות מקוונות נפוצה בישראל (בעיקר בקרב גננות). לדבר חשיבות בעיקר בהיבט של מוכנות בעת משבר הקורונה.

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים בהם יש צורך רב

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

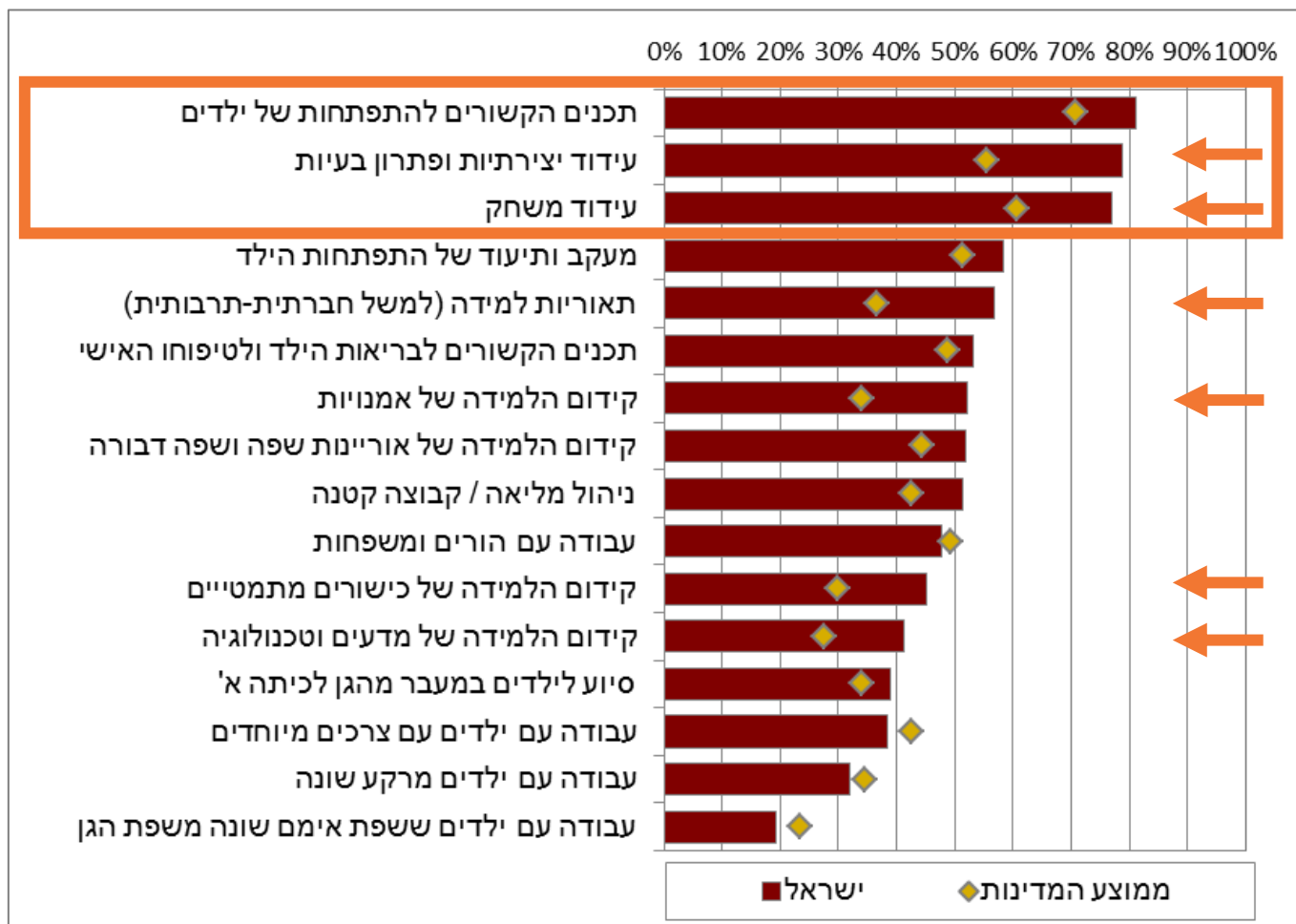
■ התכנים בהם יש צורך רב יותר בהתפתחות מקצועית בישראל, לעומת ממוצע המדינות, נוגעים לקידום הלמידה ולתאוריות למידה, וכן עידוד יצירתיות ופ"ב.

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים בפעילויות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

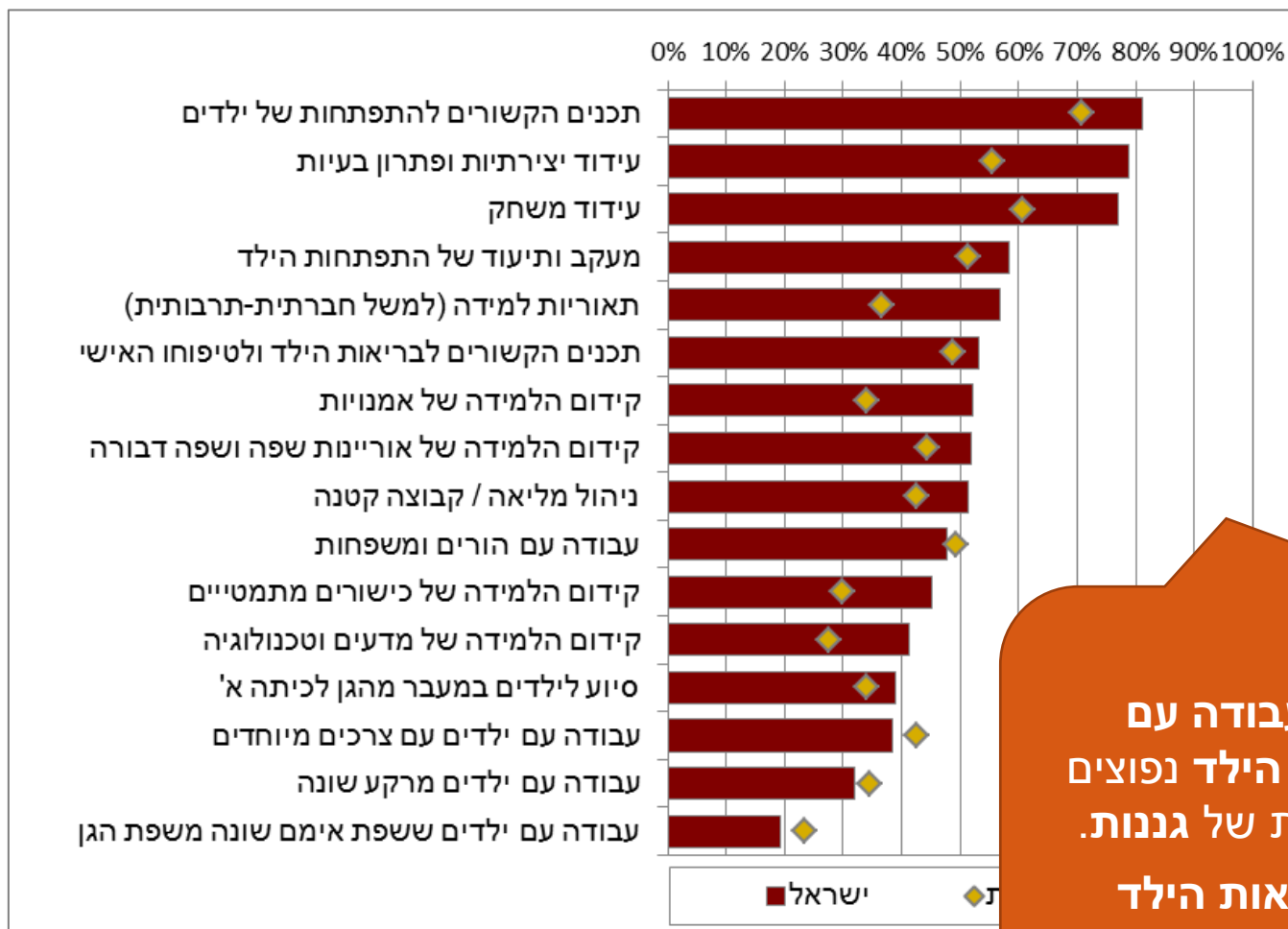
■ התכנים הנפוצים יותר בהתפתחות מקצועית בישראל, לעומת ממוצע המדינות, נוגעים לקידום הלמידה ולתאוריות למידה, וכן עידוד יצירתיות ופ"ב ועידוד משחק.

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים בפעילויות

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

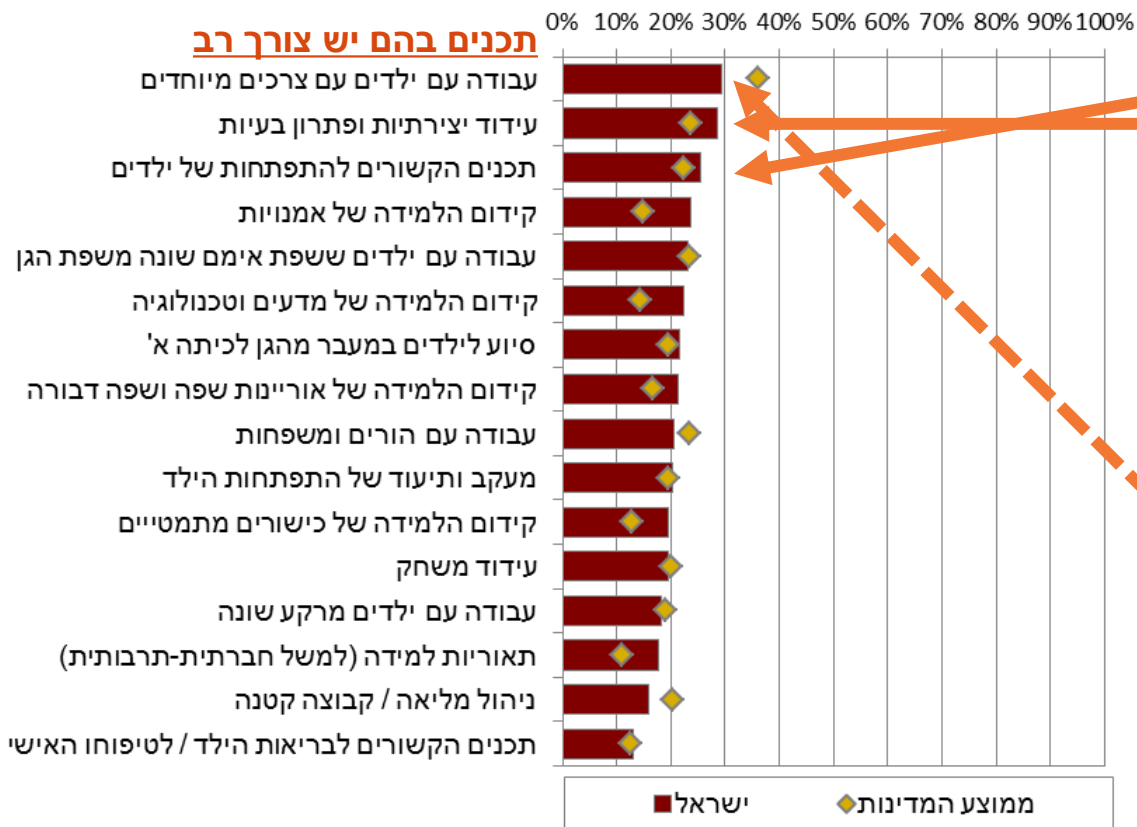
במבט פנים-ישראלי

תכנים הנוגעים לקידום למידה, עבודה עם משפחות ומעקב ותיעוד התפתחות הילד נפוצים יותר בפעילויות להתפתחות מקצועית של גננות.

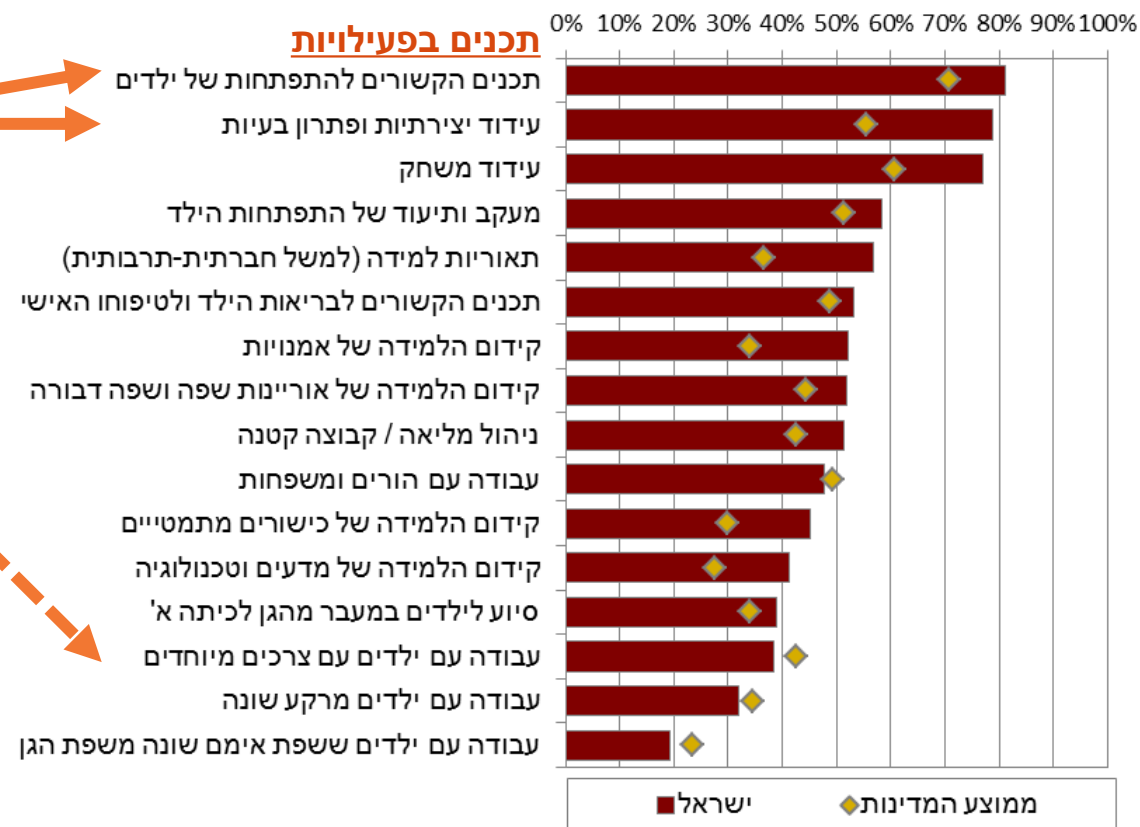
לעומת זאת, תכנים הנוגעים לבריאות הילד ולטיפולו האישי נפוצים יותר בפעילויות להתפתחות מקצועית של חברות הצוות המסייע.

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים, מבט משווה

תכנים בהם יש צורך רב

תכנים בפעילויות

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים, מבט משווה

האם שיעור חברות הצוות שהביעו צורך רב בהתפתחות מקצועית בנושא נתון
בקרב אלו שהשתתפו בשנה האחרונה בהתפתחות מקצועית בנושא זה
דומה או שונה

משיעורן בקרב אלו שלא השתתפו בשנה האחרונה בהתפתחות מקצועית בנושא זה ?

שיעור המשתתפות בהתפתחות מקצועית בנושא נתון?
שיעור המביעות צורך רב בהתפתחות מקצועית בנושא?

לא השתתפו

>

השתתפו

פעילויות להתפתחות מקצועית – תכנים, מבט משווה

שיעור אלו שהביעו צורך רב בהתפתחות מקצועית בנושא נתון גבוה יותר בקרב מי			צוות גן	גנים במגזר דוברי עברית
שלא	אין הבדל	שכן		
השתתפו בהתפתחות מקצועית בנושא	השתתפו בהתפתחות מקצועית בנושא	השתתפו בהתפתחות מקצועית בנושא	גננות	דוברי עברית
	בכל הנושאים		צוות מסייע	
	במחצית הנושאים	במחצית הנושאים	גננות	דוברי ערבית
בכל הנושאים			צוות מסייע	

ההשתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בנושא מסוים הביאה להפחתה של צורך להתפתחות מקצועית בו, קרי מתן מענה לצורך. הצורך והרצון נובעים מהיעדר גישה והזדמנויות להתפתחות מקצועית.

עניין מתמשך בנושא ורצון להרחיב את הידע ולפתח מיומנויות וכישורים הרלוונטיים לנושא, בין אם עברו התפתחות מקצועית בנושא ובין אם לאו.

היעדר מודעות לחשיבות הנושא – או לפחות ייחוס חשיבות מופחתת – בקרב אלו שלא השתתפו. יתכן ובנוסף, ההשתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית בנושא לא סיפקה מענה לצורך.

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

במשפט:

הנושאים של קידום למידה, תאוריות למידה ועידוד יצירתיות ופתרון בעיות גם נפוצים יותר בפעילויות להתפתחות מקצועית בישראל בהשוואה לממוצע המדינות, וגם יש בהם צורך רב להתפתחות מקצועית.

• למחשבה:

דגם שונה בין מגזרי השפה על הבדלים בשיעורי המדווחים על צורך רב בהתפתחות מקצועית בנושא בין אלו שהשתתפו בפעילות מקצועית בנושא ואלו שלא.

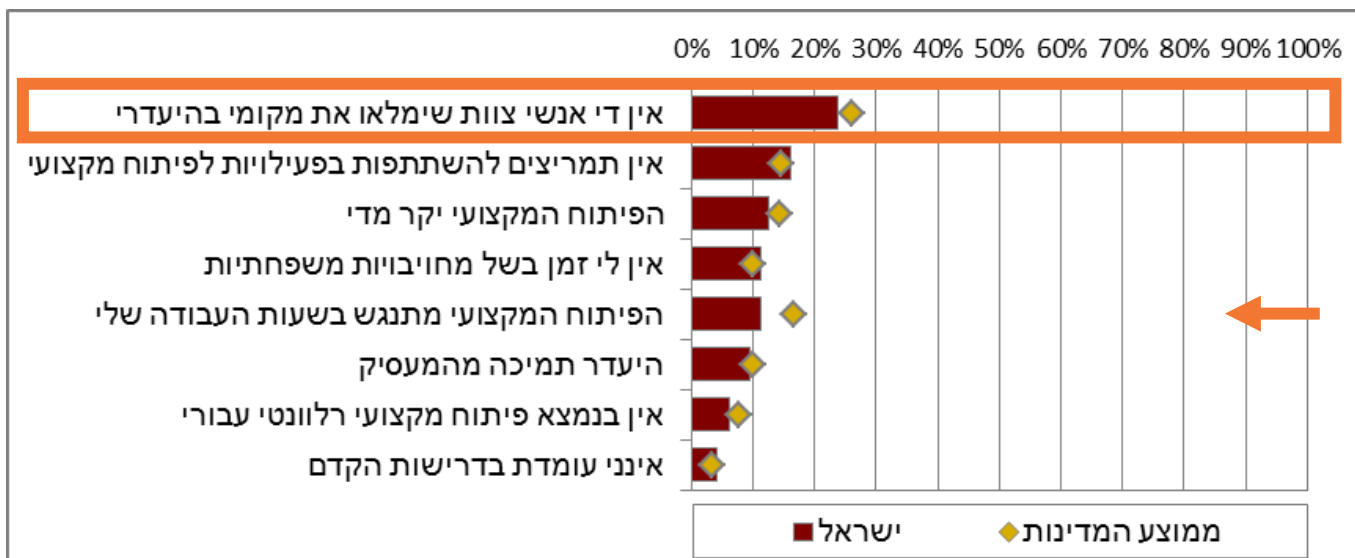
רצוי לתכנן את תכני הפעילויות להתפתחות מקצועית בהלימה לצרכי צוותי הגן, ובהלימה לנדרש מהגדרת תפקידי הגננות והצוות המסייע.

השתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית – חסמים

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

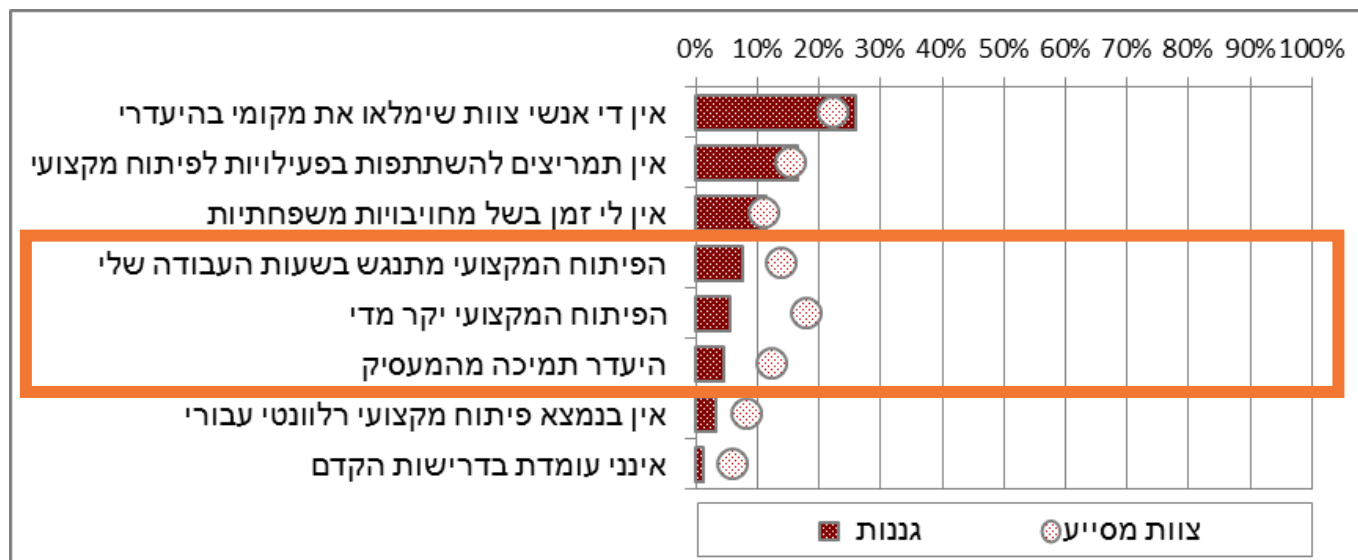
- **החסם המשמעותי (כ-25% בישראל ובממוצע המדינות): היעדר איש צוות שימלא את המקום.** זהו החסם המוביל בכל המדינות, מלבד צ'ילה.
- **לרוב שיעורי הדיווח על חסמים דומים, פרט לכך שהחסם התנגשות בשעות העבודה נפוץ בישראל.**

השתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית – חסמים

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

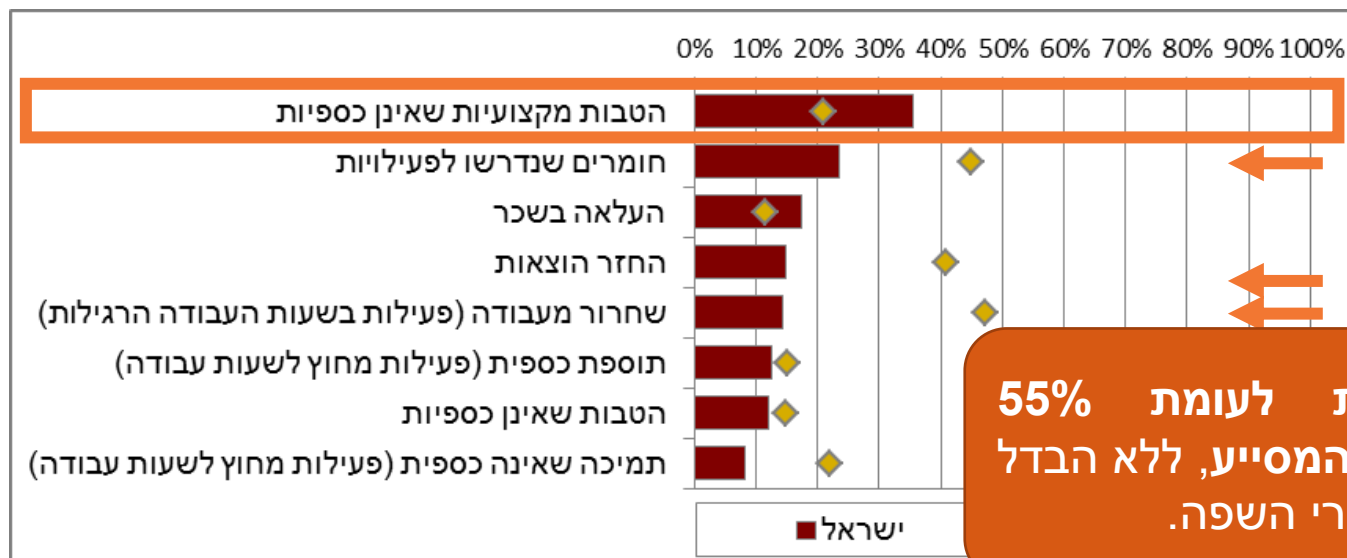
- מלבד שלושת החסמים הנפוצים, שאר החסמים משמעותיים יותר ודווחו על ידי שיעור גבוה יותר של חברות צוות מסייע, ובעיקר יוקר הפיתוח המקצועי, היעדר תמיכה ממעסיק והתנגשות בשעות העבודה.
- חסמים שנפוצים הרבה יותר בגנים דוברי עברית, לעומת דוברי ערבית: העדר אנשי צוות שימלאו מקום והיעדר תמריצים (בקרב גננות ובקרב הצוות המסייע), וכן יוקר הפיתוח המקצועי (בקרב הצוות המסייע).

השתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית – עידוד ותמיכה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ כמעט שני שלישים (62%) מחברות צוות הגן קבלו סיוע כלשהו, נמוך משיעורן בממוצע המדינות (76%).

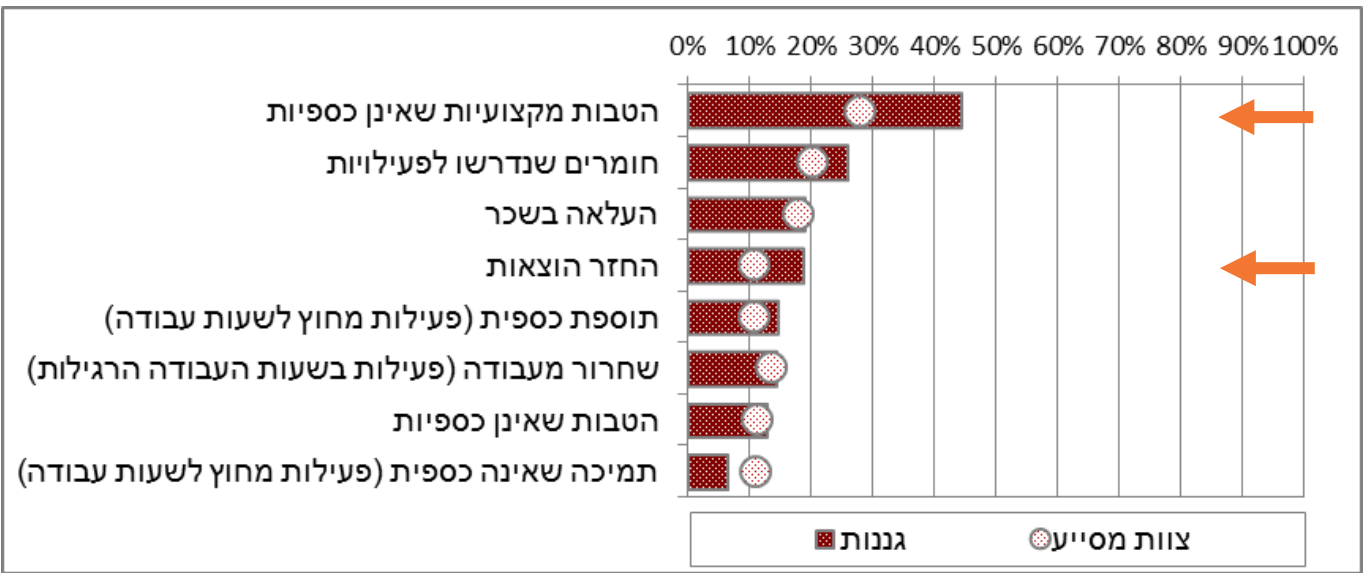
■ בישראל הטבות מקצועיות שאינן כספיות (כמו דרגות קידום) ובמידת מה גם העלאה בשכר נפוצות יותר בממוצע המדינות. לעומת זאת, שחרור מעבודה, החזר הוצאות וקבלת חומרים שנדרשו לפעילויות נפוצים פחות בישראל.

השתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית – עידוד ותמיכה

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

■ מדרג דומה.

■ מתן הטבות מקצועיות שאינן כספיות ובמידת מה גם החזר הוצאות הם אמצעי עידוד שנפוצים יותר בקרב גננות, בהשוואה לחברות הצוות המסייע.

■ הבדלים אלו ניכרים רק בגנים דוברי עברית.

השכלה
פורמלית

הכשרה
לעבודה
עם ילדים

התפתחות
מקצועית

במשפט:

מסתמן כי אין הלימה בין החסמים להשתתפות בפעילויות להתפתחות מקצועית ובין אמצעי העידוד והתמיכה.*

• למחשבה:

חברות הצוות המסייע שנדרשות יותר לפעילויות להתפתחות מקצועית, נוכח הפערים בהכשרה, דווקא משתתפות פחות בפעילויות אלו, מעידות על חסמים מרובים יותר ועל קבלת תמיכה ועידוד נמוכים יותר.

*החסם העיקרי של היעדר כוח אדם למילוי מקום נוגע גם להיבט הרחב יותר של חסמים בפני הוראה איכותית (להלן).

מערכת החינוך לגיל הרך

■ מחקר טאליס בגני ילדים:

• [זף המחקר באתר הראמ"ה](#)

• [ברושור](#)

- סדרות של מסמכי in focus (זרקור על הצוות המסייע, מיקוד במנהיגות פדגוגית...)
- שולחנות עגולים עם אנשים המטה: היכרות עם המחקר, הממצאים, וגזירת תובנות

■ מחקרים לאומיים המספקים תמונה מעמיקה, משלימה ומותאמת למערכת החינוך בישראל:

• [סקר גננות וסקר הורים בגני ילדים תשע"ו](#), הסקר הקרוב יכלול גם סייעות

• הערכה של רפורמת [הסייעת השנייה](#) ורפורמת [אופק חדש](#) בגני הילדים

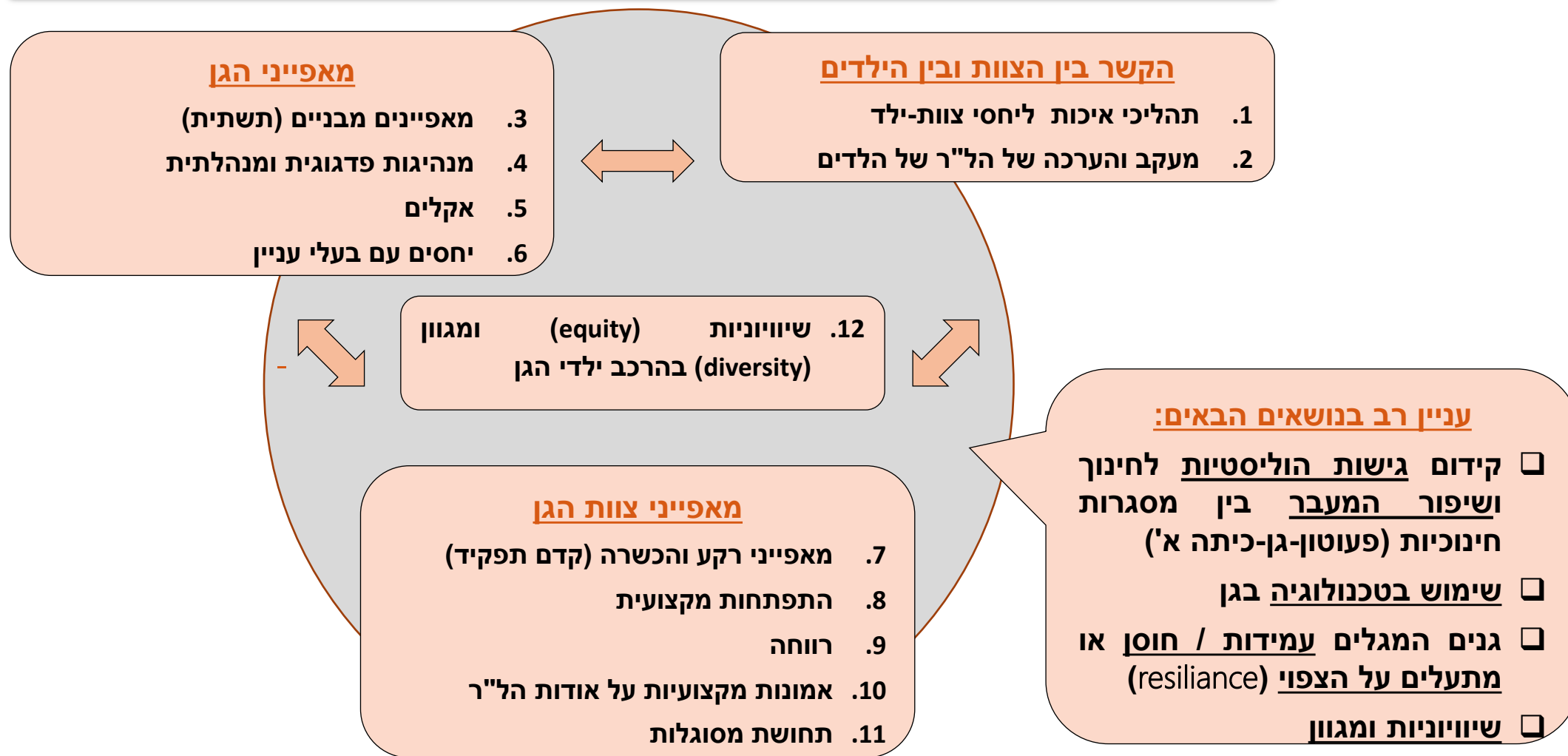
• הערכה של תכניות כמו [ציל"ה](#) (צהרי יום להעשרה והזנה), [בית ספר להורים](#), תכניות [לעידוד קריאה](#), יישום מודל [אשכולות גנים](#) במרחבים גאוגרפיים ועוד

■ מחקר שניוניים:

• קשר בין חינוך קדם יסודי להישגים לימודיים (PISA PIRLS TIMSS...)

המסגרת המושגית של המחקר – ניתוח סביבת הגן והתהליכים בו

סביבת הגן לקידום ההתפתחות, הלמידה והרווחה (הל"ר) של הילדים

המסגרת המושגית של המחקר – נושאים חדשים?

■ גישות הוליסטיות לחינוך ומעברים חלקים בין מסגרות חינוכיות:

- יישום פרקטיקות לקידום הל"ר של ילדים במגוון תחומים
- תפיסת החינוך לגיל הרך כמערכת הוליסטית, ולא כשלבי חינוך נפרדים (קישריות בתהליכים ובשירותים, מעקב רציף ומותאם וגישות הערכה, שת"פ בין צוותים בשלבי גיל)

■ שימוש בטכנולוגיה בגן:

- לשם קידום הלמידה של הילדים ושל הצוות
- מותאם לשלבי ההתפתחות של הילדים
- מוטמע בהכשרה ובפעילויות להתפתחות מקצועית
- לשם מעקב אחר תדירות ואיכות של פרקטיקות ולקידום שת"פ בין-צוותי
- יש לדאוג להיבטים של פרטיות ושוויוניות (בגישות, באיכות והיקף המשאבים וכו')

המסגרת המושגית של המחקר – נושאים חדשים?

■ גנים המגלים עמידות / חוסן או מתעלים על הצפוי (resilience):

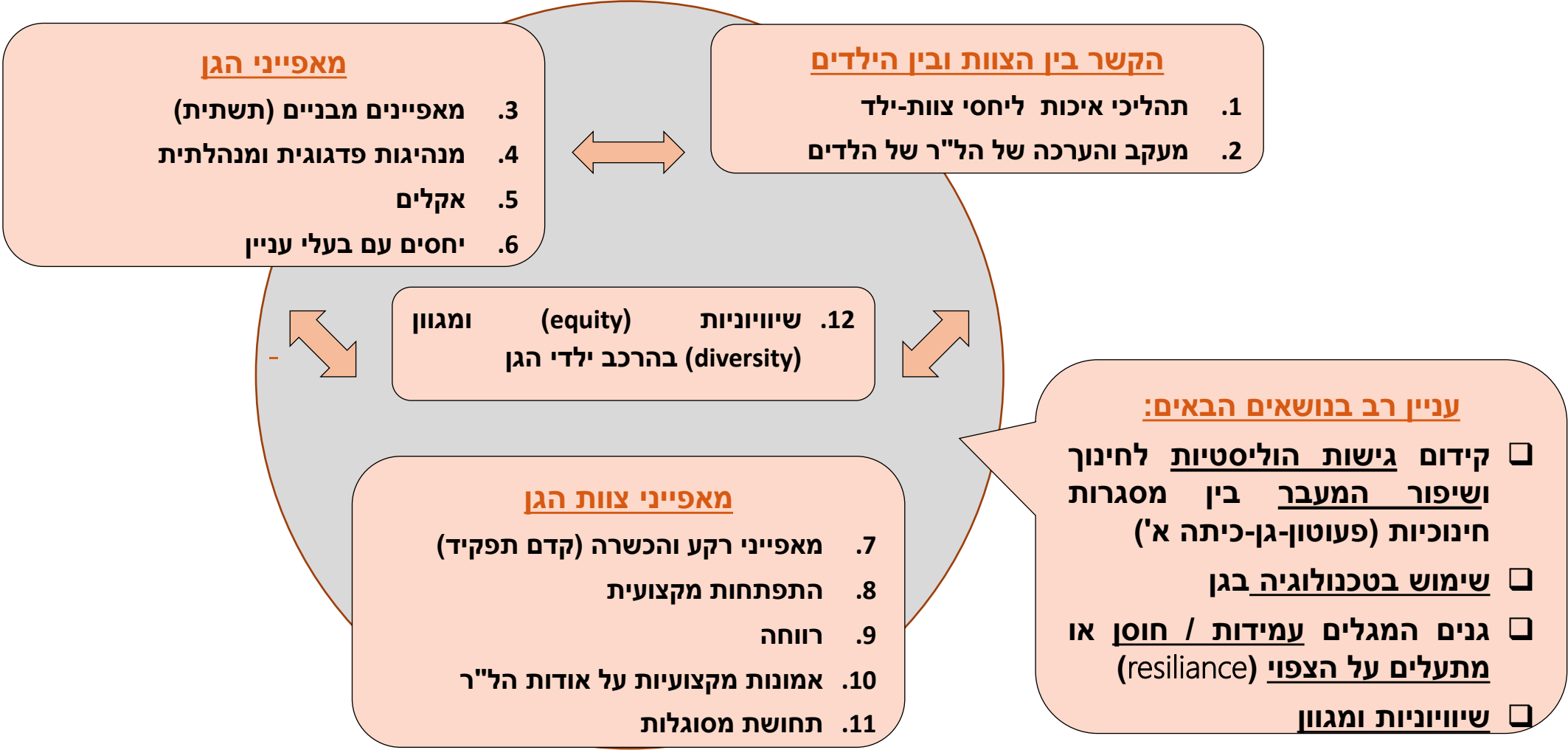
- היכולת להתמודד עם שינויים ומשברים (לדוגמא: קורונה)
- מנהיגות חזקה (חשיבות ההכנה של הגננות – ניצול מושכל של משאבים, שיתופי פעולה וקבלת החלטות, יחסים עם בעלי עניין כגון הורים ורשות מקומית, שירותיות ונגישות)
- חשיבות לעודד הצטרפות של צוות איכותי ושימורו בגן (תנאי העסקה וסביבת עבודה, דאגה להתפתחות מקצועית ולהכשרה)

■ שיוויוניות (equity) ומגוון (diversity) – הרחבה של נושא קיים:

- צורך במתן מענה לקבוצות ילדים עם שונות רבה ביניהן – הפעלת פרקטיקות פדגוגיות מתאימות והצורך בהכשרה בהתאם, גיוס צוות עם מאפיינים שונים שעונים לצרכי הילדים
- גישות שנוקט הגן בכדי להתמודד עם נגישות לא שווה לחינוך בגיל הרך

מה החשיבות שאתם רואים לנושאים המוצעים? כיצד הייתם מדרגים אותם?

סביבת הגן לקידום ההתפתחות, הלמידה והרווחה (הל"ר) של הילדים

תודה על ה הקשבה ו- תש(צ)ומת הלב

